

UCHWAŁA NR LXXIII/388/2022

RADY GMINY WIERZBICA

z dnia 29 grudnia 2022r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica
na lata 2021 - 2025”**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j.Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art. 17 ust 1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 2268 z późn. zm.)

Rada Gminy Wierzbica uchwała co następuje

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2021 – 2025” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wierzbica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**WICEPRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**
Stawimir Lisek

UZASADNIENIE

Obowiązek podjęcia przedmiotowej uchwały wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz. Uz. Z 2021 poz. 2268 z późn. zm.), który wskazuje, że jednym z zadań gminy o charakterze obowiązkowym jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2021 – 2025” jest wieloletnim dokumentem definiującym ważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Wierzbica. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Dotychczasowa strategia już utraciła swoją ważność dlatego należy podjąć uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2021 – 2025”.

Oparcie funkcjonowania polityki społecznej w gminie na długofalowym planowaniu i przejrzystych celach jest pomocne w zarządzaniu sferą społeczną oraz ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację interwencji społecznych. Pozwala również na zintegrowanie i skoordynowanie działań różnych instytucji i podmiotów, działających na polu polityki społecznej (jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli, podmiotów polityki społecznej, rynku pracy i zatrudnienia, gospodarki, organizacji pozarządowych itp.) wokół potrzeb i oczekiwań głównych odbiorców tej polityki, nadrzędnego kierunku działań oraz kluczowych problemów i pożądaných interwencji w tej sferze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który uświadamia społeczność lokalną skalę zjawisk i problemów społecznych oraz wychodzi naprzeciw jej potrzebom, natomiast dla samorządu stanowi kompleksowy i uporządkowany zbiór celów, metod i działań ukierunkowanych na wprowadzenie skutecznych rozwiązań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. Projektowanie działania służy zapobieganiu zjawiskom skutkującym wykluczeniem społecznym oraz likwidacji ich przyczyn, a w przypadku wystąpienia problemów - szybkiej ich diagnozie oraz podejmowaniu skutecznych interwencji społecznych.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2021 – 2025” opierać się będzie na racjonalnej, odpowiedniej do zdiagnozowanych potrzeb oraz zmian struktury społecznej, nowoczesnej polityki społecznej, realizowanej w ramach szerokiej współpracy międzysektorowej i międzyorganizacyjnej.

W związku z tym, uznaje się za zasadne podjęcie niniejszej uchwały.

**Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Wierzbica
na lata 2021-2025**

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy

Aktualizacja strategii, Wierzbica, 16 grudzień 2022r.

Spis treści

Wstęp.....	5
Uwarunkowania prawno – systemowe.....	6
Metodyka prac nad Strategią.....	9
Społeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii.....	9
Charakterystyka gospodarcza Gminy Wierzbica.....	10
Charakterystyka rodzin.....	11
Zasoby mieszkaniowe.....	22
Prognoza demograficzna.....	27
Rynek pracy.....	29
Ochrona zdrowia.....	30
Edukacja i wychowanie.....	31
Sport i rekreacja.....	34
Kultura.....	35
Charakterystyka systemu pomocy społecznej.....	36
Bezpieczeństwo publiczne.....	40
Infrastruktura, transport i komunikacja.....	42
Diagnoza sytuacji społecznej wraz z wnioskami końcowymi.....	44
Wybrane problemy społeczne poddane analizie / ocenie:.....	63
Analiza SWOT.....	65
Cele strategii.....	84
System wdrażania strategii.....	90
Monitoring.....	91
Wnioski końcowe.....	92

Wstęp.

Tworzenie infrastruktury ekonomii społecznej obejmuje szereg działań i dziedzin polityki społecznej. Dla rozwoju ekonomii społecznej ważne jest włączenie instrumentów i metod ekonomii społecznej do strategii regionalnych tak w kontekście rozwoju jak i spójności społecznej. Jednym z instrumentów tworzenia spójności społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które jednocześnie są jednym z ważniejszych dokumentów odnoszących się do polityki społecznej.

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025 dla Gminy Wierzbica powstała przy merytorycznym wsparciu pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

Aktualny system prowadzenia polityki społecznej postrzegany jest jako interwencyjny i przypisywane są mu cechy takie jak zachowawczość, pasywność, bierność, reaktywność i akcyjność. Brakuje koordynacji pionowej i poziomej w zakresie działań pomocowych. Lokalna polityka społeczna prowadzona w duchu aktywnej polityki społecznej może stanowić etap pośredni pomiędzy interwencyjną polityką społeczną, a polityką społeczną opartą na profilaktyce. Zmiana polegać może na gospodarowaniu zasobami w taki sposób, aby umożliwić stopniowe zmniejszanie skali działań interwencyjnych na rzecz prowadzenia działań prewencyjnych. Zakłada się, że narzędzia wytworzone przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy oraz pracowników Urzędu Gminy w Wierzbicy, umożliwią taką zmianę i obrazują ekonomiczne skutki różnych sposobów prowadzenia lokalnej polityki społecznej (interwencyjnej, aktywnej, reintegracyjnej), interwencyjnej w określonej perspektywie czasowej, poprzez analizę kosztów zaniechania i potrzebę rozwoju inwestycji społecznych.

Dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do 2025 roku. Diagnoza została określona na podstawie aktualnych problemów społecznych w odniesieniu do ich prognoz na najbliższe lata. Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych, a także narzędzi analizy strategicznych, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej.

Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się gminna polityka społeczna. Wyznaczony cel główny i cele strategiczne w sposób praktyczny wyznaczają kierunki działań poszczególnych kwestii życia publicznego mieszkańców.

W części wdrożeniowej zaprezentowano zadania związane z monitoringiem, ewaluacją oraz realizacją zapisów strategii. Dokument strategiczny zakończono wnioskiem końcowym w którym zasygnalizowano, iż działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju oraz sprzyjają zwiększeniu aktywności społecznej.

Uwarunkowania prawno – systemowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025 dla Gminy Wierzbica, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z **art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej**, które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593, t.j. Dz. U. 2021 poz. 2268 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2021 poz. 1006 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego - Dz.U. 2020 poz. 685 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - Dz.U. 2021 poz. 1119, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 października 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - Dz.U. 2020 poz. 2050 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – Dz.U. 2021 poz. 1249 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 maja 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – Dz.U. 2021 poz. 1100 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tj. Dz. U. z 2006 roku Nr 94, poz. 651 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873. z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 sierpnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego – Dz.U. 2021 poz. 1672 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35, 2023, 2320, 2369, z 2021 r. poz. 159, 1918 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1456 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 kwietnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów - Dz.U. 2021 poz. 877 z późn. zm.);ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291, 353, 794, 1621, 1981, 2105 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. 2001 Nr 71 poz. 734 tj. Dz.U. 2021 poz. 2021 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423, 432, 619, 1621, 1834, 1981 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o finansach publicznych - Dz.U. 2021 poz. 305 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611, z 2021 r. poz. 11, 1243);
- ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych, ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 756, z 2019 r. poz. 1309, z 2021 r. poz. 11 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o świadczeniach opieki

zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, 1292, 1559, 1773, 1834, 1981, 2105, 2120, z późn. zm.);

- ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.).

Określone priorytetowe kierunki i działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wierzbica są kompatybilne z głównymi założeniami dokumentów obowiązujących na terenie Unii Europejskiej i Polski.

Poziom europejski:

- Strategia Lizbońska;
- Europejska Strategia Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu;
- Europejska Strategia Zatrudnienia.

Poziom krajowy:

- Strategia Polityki Społecznej,
- Strategia Państwa Dla Młodzieży,
- Strategia Rozwoju Kraju,
- Strategia Rozwoju Edukacji,
- Strategia Rozwoju Ochrony Zdrowia,
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego,
- Narodowa Strategia Spójności,
- Narodowy Plan Działań na Rzecz Dzieci „Polska dla Dzieci”,
- Narodowy Program Zdrowia,
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Krajowa Strategii Zatrudnienia,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani,
- Program Wspierający Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności.

Metodyka prac nad Strategią.

Prace nad aktualizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych prowadzono z wykorzystaniem partycypacji społecznej. Uczestnikami tego postępowania byli zatem m. in. przedstawiciele administracji publicznej, organizacji społecznych oraz bezpośredni beneficjenci. Zarówno ich wiedza, doświadczenie, jak i znajomość środowiska lokalnego pozwoliły na trafne określenie problemów, potrzeb i kierunków działań w zakresie problematyki społecznej. Zaangażowanie reprezentantów społeczności w proces prac nad Strategią stworzył szansę wypracowania różnorodnych i realnych rozwiązań w odpowiedzi na zaistniałe problemy społeczne.

Punktem wyjścia do prac nad dokumentem było gromadzenie danych do diagnozy problemów społecznych, oprócz wykorzystania dostępnych zasobów (własnych i wtórnych), w celu uwzględnienia głosu społeczności lokalnej przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące postrzegania problemów społecznych przez mieszkańców Wierzbicy. **Opracowano raport z konsultacji i wykorzystano go do przygotowania ostatecznej wersji Strategii. Ponadto w ramach aktualizacji dokumentu w 2022 r w dnia 1-21 listopada odbyły się konsultacje społeczne.** Mieszkańcy mogli składać swoje uwagi do projektu strategii, w tym celu mogli wypełnić ankiety konsultacyjne osobiście w siedzibie Urzędu Gminy Wierzbica, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej lub przesłać je drogą elektroniczną na dedykowany adres poczty elektronicznej założony na potrzeby konsultacji. Podjęcie wszystkich wymienionych wyżej działań gwarantuje, że zaktualizowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wierzbica jest dokumentem uspołecznionym.

Społeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii.

Gmina Wierzbica, położona jest w południowej części województwa mazowieckiego w powiecie radomskim, ok. 20 km kierując się na południe od miasta powiatowego Radom. Obecnie gmina zajmuje obszar 93,07 km². Przez Wierzbicę przechodzą szlaki komunikacyjne łączące gminę z trzema miastami: Radomiem, Starachowicami i Szydłowcem. Od północy sąsiaduje z gminą Kowala, od północnego wschodu z gminą Skaryszewem, od południowego wschodu z gminą Iłża, od południa z gminą Mirzec, od południowego zachodu z gminą Mirów Stary, od strony zachodniej z gminą Jastrzęb a od północnego zachodu z gminą Orońsko.

Liczba mieszkańców Gminy Wierzbica w dniu 31.12.2020 roku wynosiła łącznie 9 645 osób w tym 4884 mężczyzn i 4761 kobiet (dane z Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy w Wierzbicy).

Liczba mieszkańców Gminy Wierzbica na dzień 31.12.2021 roku wynosiła łącznie 9 551 osób w tym 4859 mężczyzn i 4692 kobiet (dane z Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy w Wierzbicy).

Gmina podzielona jest na 13 obrębów ewidencyjnych: Błędów, Dąbrówkę Warszawską, Łączany, Polany, Polany Kolonie, Podgórki, Pomorzany, Rudę Wielką, Rzeczków, Suliszkę, Wierzbicę, Wierzbica Osiedle, Zalesice i Stanisławów. W ramach tych obrębów funkcjonuje 17 sołectw. Oprócz w/w miejscowości, stanowiących odrębne obręby ewidencyjne jako sołectwa funkcjonują także: Pomorzany Kolonia, Zalesice Kolonia, Wierzbica Kolonia oraz Wierzbica Osiedle.

Charakterystyka gospodarcza Gminy Wierzbica.

Gmina Wierzbica to gmina typowo wiejska, a jej podstawową funkcją jest rolnictwo. Użytki rolne zajmują w gminie ponad 8200 ha co stanowi 87,8% ogólnej powierzchni gminy. Grunty orne stanowią 75,3% ogólnej powierzchni gminy, łąki i pastwiska – 11,6%, sady – 0,9%, zaś pozostałe grunty i nieużytki – 8,8% ogólnej powierzchni gminy, lasy – zaledwie 3,4%. Uprawa roli jest zdecydowanie najczęstszym sposobem użytkowania gruntów, sadownictwo i hodowla są marginalne. Spośród gmin sąsiadujących Wierzbica wyróżnia się najmniejszym zalesieniem.¹ W produkcji roślinnej dominują takie uprawy jak: na glebach cięższych: pszenica, jęczmień, przeżyto, buraki, kukurydza, ziemniaki; na glebach lekkich żyto, owies. W produkcji zwierzęcej przeważa hodowla trzody chlewnej i bydła. Produkcja rolna prowadzona jest głównie przez gospodarstwa indywidualne. Na terenie gminy przeważają gleby III i IV klasy. Są też gleby klasy lekkiej, piaszczystej t.j. V, VI klasa.

Na terenie gminy występuje kilka gatunków roślin objętych całkowitą ochroną gatunkową: brzoza niska, gniadosz królewski, wawrzynek wilczełyko oraz storczyk krwisty. Ta roślinność ogranicza się do torfowiska Pakosław. Gmina Wierzbica charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem lesistości na obszarze województwa, lasy zajmują 220 ha, czyli 2,34% powierzchni. Lasy te należą do właścicieli indywidualnych lub wspólnot mieszkańców wsi. Szczególnie cennym obszarem pod względem przyrodniczym są torfowiska pakosławskie. Obszar ten dotychczas został objęty ochroną poprzez włączenie go w system programu CORINE biotopes. W jego ramach wyznaczono obszarowe ostoje przyrody o znaczeniu europejskim. Jednym z głównych walorów predysponujących ten obszar do takiej ochrony jest występowanie tu dobrze wykształconych oraz zachowanych zbiorowisk łąkowych i torfowiskowych, oraz lasów łągowych. Torfowisko Pakosław ma powierzchnię całkowitą ok. 450 ha, którego fragment leży na terenie gminy Wierzbica.

W Gminie Wierzbica, stan na 31.12.2021r., znajduje się 78.5 km sieci wodociągowej, 2338 przyłączy wodociągowych, co zaspokaja 99% potrzeb w tym zakresie. W Wierzbicy funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 1220 m³/dobę. Do kanalizacji oprócz zakładów przemysłowych podłączone jest Wierzbica Osiedle i Wierzbica Osada. Brak jest w gminie wysypiska i gazociągu. Indywidualnie odbiorcy zaopatrywani są w gaz z butli gazowych. Ogółem na terenie Gminy Wierzbica leży ok. 15 km dróg wojewódzkich, ok. 39 km dróg powiatowych oraz 162 km dróg gminnych, w tym 43 km dróg asfaltowych.

Bardzo dobrze rozbudowana jest infrastruktura społeczna.

Na terenie gminy funkcjonuje 5 Gminnych Przedszkoli Publicznych: Wierzbica, Ruda Wielka, Zalesice, Łączny i Polany oraz jeden oddział zamiejscowy w Dąbrówce Warszawskiej, 6 Publicznych Szkół Podstawowych: Wierzbica, Dąbrówka Warszawska, Ruda Wielka, Zalesice, Łączany i Polany. Ponadto funkcjonuje jeden Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wierzbicy oraz 2 placówki terenowe, w Rudzie Wielkiej i w Łączanach. Na terenie gminy znajduje się punkt apteczny, placówka pocztowa, jeden bank. Na terenie Gminy Wierzbica, funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury.

Na terenie gminy Wierzbica dominuje sektor gospodarki prywatnej, który stanowi 80% działalności gospodarczej pozarolniczej. W gminie jest zarejestrowanych ponad 400 podmiotów

¹ Raport o stanie Gminy Wierzbica za 2021 r. s. 48

prowadzących działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów prowadzi działalność gospodarczą z zakresu handlu i napraw, kolejną pod względem liczebności jest grupa podmiotów trudniących się budownictwem, transportem i gospodarką magazynową. Bardzo dobrze rozwinięta jest także sieć sklepów branży spożywczej i budowlanej oraz usług. Wierzbica stanowi główne ogniwo w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, centrum administracyjno-handlowo-usługowe.

Na obszarze gminy Wierzbica występuje zróżnicowana grupa surowców mineralnych: skalne (margle, wapienie, iły, piaski, żwiry), energetyczne (torfy), metaliczne (piaski, iły żelaziste) i chemiczne. Surowce energetyczne występują w dolinie Modrzejowicy, są to torfy niskie, turycowe, olchowe, trzcinowe i mszyste. W 2006 roku na terenie wykopalisk po byłej Cementowni znaleziono szczątki pierwszych latających gadów (pterozaurów) sprzed 150 milionów lat. Odkrycie to można nazwać największym odkryciem geologicznym ostatnich lat w rejonie radomskim. Wierzbica jest jedynym miejscem w Polsce, gdzie dokonano tak wielkiego i znaczącego odkrycia.

Dziś Gmina stawia na nowoczesność. Intensywnie rozwijana jest jej infrastruktura, po to aby podnieść standard życia mieszkańców i przyciągnąć inwestorów, którzy daliby zastrzyk dla dalszego rozwoju gminy.

Charakterystyka rodzin.

Rodzina jest podstawowym i najlepszym środowiskiem rozwoju każdego człowieka, miejscem kształtowania postaw i przygotowywania do pełnienia ról społecznych. Harmonijny i wszechstronny rozwój młodego pokolenia w dużej mierze zależy od kondycji i zasobów tej podstawowej komórki społecznej. Współczesne rodziny podlegają różnym wpływom, takim jak zmiany gospodarcze, kulturowe, społeczne. Część z nich boryka się z problemami, które czasowo lub na stałe osłabiają funkcje rodziny. Rodzina jest niewątpliwie kolebką społeczeństwa obywatelskiego i wymaga podejmowania kompleksowych działań mających na celu jej wspomaganie i ochronę, szczególnie w sytuacjach niewydolności ekonomicznej i społecznej.

Struktura rodziny: Spośród osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego wyodrębnia się rodziny. Rodzina (biologiczna) w spisie definiowana jest jako dwie lub większa liczba osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy (kohabitanci) – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko. Wyróżnia się następujące typy rodzin (metodologię podziału przyjęto z GUS):

- małżeństwo bez dzieci,
- małżeństwo z dziećmi,
- partnerzy bez dzieci,
- partnerzy z dziećmi,
- matka z dziećmi
- samotny ojciec z dziećmi.

Rodzina pełna, jest to rodzina z obojgiem rodziców (naturalnych lub innych) z dziećmi, natomiast rodzina niepełna jest to rodzina z jednym tylko rodzicem i dziećmi, tzn. samotna matka z dziećmi lub samotny ojciec z dziećmi. Rodzina zrekonstruowana to rodzina składająca się z małżeństwa lub związku partnerskiego z jednym lub większą liczbą dzieci, z których, co najmniej jedno nie jest wspólnym dzieckiem małżonków (partnerów), tzn. jest naturalnym lub adoptowanym

dzieckiem tylko jednego z nich. Rodzina rozszerzona jest to rodzina biologiczna z osobą (lub z większą liczbą osób) spokrewnioną (w linii prostej lub bocznej) przynajmniej z jednym członkiem rodziny biologicznej, np. małżeństwo i brat żony; mąż, żona, dzieci i ojciec żony; dziadkowie z wnuczką.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy przeprowadził badania dotyczące mieszkańców i rodzin zamieszkujących Gminę Wierzbica. Ich potrzeby i stosowane wobec nich usługi ze strony Gminy obecnie wyglądają w następujący sposób.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy	2018	2019	2020	2021
	261	206	317	431

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy w latach 2018-2021r.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2020r. (liczba rodzin podana w skali roku)

Asystentura rodziny w poszczególnych latach	Liczba rodzin
2018	16
2019	15
2020	16
2021	18

Przyczyny podjęcia współpracy z rodzinami w latach 2018-2021r.:

PRZYCZYNY	LICZBA RODZIN 2018r.	LICZBA RODZIN 2019r.	LICZBA RODZIN 2020r.	LICZBA RODZIN 2021r.
Uzależnienia	11	11	11	11
Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym	2	2	1	1
Przemoc	7	9	7	5
Trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	16	16	14	17

W 2018 roku w 16 rodzinach, z którymi współpracował asystent rodziny najczęściej występującym problemem były trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, kolejnym było uzależnienie od alkoholu - 11 rodzin. W dziewięciu rodzinach występowała przemoc. W dwóch rodzinach występowało zagrożenie niedostosowaniem społecznym dzieci i młodzieży. W rodzinach, z którymi podjęto współpracę, założono 9 Niebieskich Kart, każda z tych rodzin była objęta nadzorem kuratora.

W 2019 roku objętych wsparciem asystenta rodziny było 15 rodzin. Sześć rodzin zostało zobowiązanych przez Sąd Rejonowy w Szydłowcu III Wydział Rodzinny i Nieletnich do współpracy z asystentem rodziny. Dziewięć rodzin podjęło współpracę z asystentem rodziny na wniosek pracownika socjalnego. W dziewięciu rodzinach, z którymi współpracował asystent rodziny występowało uzależnienie, w jednej rodzinie dzieci były zagrożone niedostosowaniem społecznym, w siedmiu rodzinach występowała przemoc, natomiast czternaście rodzin zmagają się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych względem małoletnich dzieci.

Należy nadmienić, iż w jednej rodzinie może występować kilka dysfunkcji i rodziny powtarzają się.

W 2020 roku asystent rodziny współpracował z 16 rodzinami. Zakończono współpracę z trzema rodzinami, ponieważ dwie zmieniły miejsce zamieszkania, a w jednej rodzinie z powodu śmierci. Zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Szydłowcu względem sześciu z powyższych były sporządzone sprawozdania z funkcjonowania tej rodziny.

W 2020 roku wpłynęło 27 Niebieskich Kart z których 24 sporządzonych było przez przedstawicieli policji a 3 przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2018-2021.

Poszczególne lata	2018	2019	2020	2021
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej z terenu gminy Wierzbica	11	20	21	20

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wysokość kosztów ponoszonych przez Gminę jest uzależniona od długości okresu, w którym dziecko przebywa w pieczy zastępczej. W pierwszym roku jest to 10%, w drugim 30%, a w trzecim i kolejnym 50%. W 2018 roku w pieczy zastępczej przebywało 11 dzieci. Poniższa tabela przedstawia szczegółowo liczbę dzieci oraz rodzin w danych miesiącach.

Miesiąc	Liczba dzieci	Liczba rodzin
Styczeń	8	5
Luty	8	5
Marzec	8	5
Kwiecień	8	5
Maj	8	5
Czerwiec	8	5
Lipiec	9	6
Sierpień	9	6
Wrzesień	9	6
Październik	11	6
Listopad	11	6
Grudzień	11	6

Od miesiąca stycznia do marca 2018 roku w pieczy zastępczej przebywało ośmioro dzieci w pięciu rodzinach, w trzech rodzinach odpłatność wynosiła 50% w związku z tym, iż dzieci przebywają w pieczy zastępczej powyżej trzech lat, w jednej rodzinie 30% ponieważ dziecko przebywa w rodzinie do dwóch lat oraz w jednej 10%, gdyż dziecko przebywa w pieczy rok. **Od miesiąca kwietnia do czerwca** również w pieczy zastępczej przebywało ośmioro dzieci, jednak odpłatność za pobyt u jednej z rodzin wzrosła do 30%. W lipcu w pieczy zastępczej przebywało 9 dzieci umieszczonych w 6 rodzinach. Odpłatność za ten miesiąc wynosiła 50% w trzech rodzinach, 30% w dwóch rodzinach oraz 10% w jednej rodzinie. W sierpniu oraz wrześniu w pieczy zastępczej przebywało 9 dzieci z tego koszty przebywania dzieci wynosiły w czterech rodzinach 50%, w jednej 30% oraz w jednej 10%. Od miesiąca października do grudnia w pieczy zastępczej przebywało 11 dzieci w sześciu rodzinach. Od miesiąca października w jednej rodzinie przebywało troje dzieci, jedno dziecko przebywa dwa lata co daje 30% wysokości kosztu pobytu, natomiast dwoje 10% kosztów. W czterech rodzinach odpłatność wynosi 50%.

Koszt w skali roku za pobyt małoletnich dzieci w pieczy zastępczej w roku 2018 wynosił 49 358,52 zł.

W 2019 roku w pieczy zastępczej przebywało 20 dzieci. Poniższa tabela przedstawia szczegółowo liczbę dzieci oraz rodzin w danych miesiącach.

Miesiąc	Liczba dzieci	Liczba rodzin
Styczeń	11	6
Luty	11	6
Marzec	11	6
Kwiecień	11	6
Maj	11	6
Czerwiec	15	9
Lipiec	15	9
Sierpień	15	10
Wrzesień	19	15 dzieci w 11 rodzinach oraz 4 dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Łżeckim Dolnym
Październik	19	15 dzieci w 12 rodzinach oraz 4 dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Łżeckim Dolnym
Listopad	19	15 dzieci w 12 rodzinach oraz 4 dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Łżeckim Dolnym
Grudzień	20	15 dzieci w 12 rodzinach oraz 5 dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Łżeckim Dolnym

W 2020 roku w pieczy zastępczej przebywało 21 dzieci. Poszczególne liczby umieszczonych dzieci w rodzinach czy placówkach przedstawia się następująco:

Styczeń – 20 dzieci

Maj - 20 dzieci

Wrzesień – 20 dzieci

Luty – 20 dzieci

Czerwiec - 20 dzieci

Październik- 20 dzieci

Marzec – 21 dzieci

Lipiec - 20 dzieci

Listopad – 20 dzieci

Kwiecień - 20 dzieci

Sierpień – 20 dzieci

Grudzień – 20 dzieci

W 2020 roku gmina Wierzbica wydatki za pobyt 21 dzieci w rodzinach zastępczych wyniósł – 117 016,67zł.

W 2021 roku w pieczy zastępczej przebywało 20 dzieci. Poszczególne liczba umieszczonych dzieci w rodzinach czy placówkach przedstawia się następująco:

Styczeń – 20 dzieci	Kwiecień - 20 dzieci	Lipiec - 20 dzieci
Luty – 20 dzieci	Maj - 20 dzieci	Sierpień – 20 dzieci
Marzec – 20 dzieci	Czerwiec - 20 dzieci	Wrzesień – 20 dzieci
Październik- 20 dzieci		
Listopad – 19 dzieci		
Grudzień – 19 dzieci		

W 2021 roku Gmina Wierzbica wydatkowała 205 929,10 zł za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Wielopłaszczyznowe podejście w określeniu potrzeb powinno w rezultacie zaowocować usamodzielnieniem się środowiska od konieczności pomocy z zewnątrz. Aby to osiągnąć należy szczególny nacisk położyć na wdrożenie działań aktywizująco-wspierających zarówno jednostkę jak i jej środowisko.

Powody korzystania z pomocy społecznej.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy w latach 2018-2020r.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy	2018	2019	2020	2021
	261	206	317	431

Powody przyznania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy w latach 2018-2021r.*

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w 2018r	Liczba osób w rodzinach 2018r	Liczba rodzin w 2019r	Liczba osób w rodzinach 2019r	Liczba rodzin w 2020r	Liczba osób w rodzinach 2020r	Liczba rodzin w 2021r	Liczba osób w rodzinach 2021r
Ubóstwo	113	275	82	204	42	80	42	59
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	5	3	3	4	4	3	3

Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	41	197	32	165	28	146	31	146
	31	168	27	148	4	26	4	
Bezrobocie	186	498	169	438	127	294	121	267
Niepelnosprawność	100	212	93	188	74	140	71	137
Długotrwała lub ciężka choroba	105	224	94	203	76	159	68	144
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	18	61	18	61	15	57	18	49
Przemoc w rodzinie	3	9	2	5	15	29	1	1
Alkoholizm	18	32	15	26	14	21	10	15
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	10	5	5	4	4	5	5
Sytuacja kryzysowa	1	1	2	8	1	1	1	1
Zdarzenie losowe	5	9	1	7	2	7	2	7

*** W jednej rodzinie może występować kilka powodów przyznania pomocy, w związku z tym rodziny powtarzają się.**

Na przełomie trzech lat można zaobserwować spadek liczby osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy w związku z wprowadzeniem programu „Rodzina 500+” oraz przyznaniem świadczeń emerytalnych przez ZUS, poprawą sytuacji życiowej mieszkańców.

Szczególną przyczyną przyznawania pomocy społecznej było i jest bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo jak również przemoc.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa. Kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Przemocą w rodzinie określone jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę siły działanie, przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolność, powodujące cierpienie i szkody. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (tj. Dz. U. 2015. 1390) definiuje przemoc w rodzinie, jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna – popychanie, odpychanie, obezwładnienie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ściskanie kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy. Celem przemocy fizycznej jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenia jej ciała, pogorszenie stanu zdrowia lub pozbawienie jej życia;

Przemoc psychiczna – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb. Są to zachowania, których celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary od sprawcy oraz wzbudzenie w niej strachu;

Przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości. Są to działania zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub deprecjonowania jej seksualności;

Przemoc ekonomiczna – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny. Jest to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy;

Zaniedbanie – niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych (brak opieki, chłód, obojętność).

Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy w rodzinie jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazywanych cyklami przemocy.

W cyklach przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- **faza narastającego napięcia** - jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem zachowań, w których sprawca okazuje zniecierpliwienie, rozdrażnienie, narastają sytuacje konfliktowe;
- **faza ostrej przemocy (wybuchu)** -sprawca eskaluje przemoc, dochodzi do wybuchu gniewu, ostrego wyładowania agresji w stosunku do osoby krzywdzonej;
- **faza miodowego miesiąca** - jest to faza, w której sprawca, po wybuchu agresji obiecuje poprawę, deklaruje zmianę zachowań, przeprasza osobę, która wierzy, że zmiana zachowania jest prawdą. Wraz z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu lub zanika, a akty ostrej przemocy stają się coraz częstsze.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona samą siebie, sprawcę oraz innych ludzi.

Na terenie Gminy Wierzbica przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Przemoc powiązana z nadużywaniem alkoholu występuje zarówno w domach o niskim jak i wysokim statusie materialnym rodziny. Takie wnioski nasuwają się po analizie prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty”. W ujawnionych przypadkach przemocy w rodzinie lub w przypadkach uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie występuje przemoc prowadzona jest tzw. procedura „Niebieskiej Karty”.

Art. 9d ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi szczegółowo opisuje procedurę Niebieskiej Karty:

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele podmiotów, o których mowa wyżej, realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Rada Ministrów określiła, w drodze rozporządzenia, procedurę „Niebieskiej Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty”, mając na uwadze skuteczność działań wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i dobro tych osób.

W 2019 roku na terenie Gminy Wierzbica wszczęto procedurę 29 Niebieskich Kart, natomiast dwie Niebieskie Karty były kontynuowane z poprzedniego roku. Co w skali roku daje 31 prowadzonych procedur Niebieskiej Karty.

Powyższe obrazuje liczba Niebieskich Kart wszczynających procedurę w latach 2019r. – 2021r. sporządzonych przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów

Ogółem	29/2019 ,27/2020, 27/2021
Policja	14/2019 ,24/2020, 23/2021
GOPS w Wierzbicy	15/2019 ,3/2020, 4/2021
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0
Oświata	0
Ochrona Zdrowia	0

Charakterystyka osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, wobec których wszczęto procedurę „Niebieska Karta” w 2019 i 2020r.

Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie
---	---

Płeć	Ogółem	Do 18 r.ż.	Od 18 r.ż do 67 lat	Od 67 lat	Ogółem	Do 18 r.ż.	Od 18 r.ż do 67 lat	Od 67 lat
Kobiety	28/25	0	28/25	0	0	0	0	0
Mężczyźni	1	1	0	0	29	0	29	0

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Istotnym problemem społecznym, z jakim borykają się rodziny z dziećmi są niskie dochody, które w konsekwencji poważnie obniżają poziom życia całej rodziny. Celem prowadzonych oddziaływań wobec rodzin bezradnych powinna być pomoc skierowana na realizację podstawowych czynności związanych z funkcjonowaniem rodziny, takich jak: zabezpieczenie potrzeb i interesów dziecka, poprawa relacji rodzinnych, kontakty i załatwianie spraw w urzędach, placówkach służby zdrowia, edukacji, planowanie i dokonywanie wydatków, edukacja w zakresie zachowania higieny, organizowania dnia codziennego, pomoc we wdrażaniu do codziennych obowiązków wszystkich członków rodziny.

W przypadku rodzin zamieszkałych w Gminie Wierzbica jednym z głównych problemów jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która dotyczy w szczególności rodzin wielodzietnych. Rodziny te nie potrafią radzić sobie z problemami dnia codziennego najczęściej w związku z trudnościami finansowymi i brakiem możliwości zmiany sytuacji. W rezultacie pojawia się ryzyko jej marginalizacji i wykluczenia. W trosce o harmonijny rozwój dzieci i młodzieży podejmowane powinny być działania pomocowe w formach aktywizująco-wspierających kompensujące braki w zakresie egzystencjalnym, edukacyjnym, kulturalnym, rekreacyjnym oraz społecznym. Działania te będą wykorzystywały również potencjał organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy Wierzbica.

Zasoby mieszkaniowe.

W kwestii zasobów mieszkaniowych Gminy Wierzbica istotne znaczenie ma uchwała nr XLVI/293/2018 Rady Gminy Wierzbica z dnia 28 marca 2018 roku w sprawie przyjęcia „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wierzbica na lata 2018 – 2022”.

Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy. Gmina zapewnia lokale socjalne i zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Powyższe zapisy ustawy wyraźnie świadczą o tym, iż gminny zasób mieszkaniowy nie służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych całej społeczności lokalnej, lecz jedynie tej części, która nie ma możliwości wygospodarowanymi przez siebie środkami zapewnić sobie lokalu mieszkalnego.

Wyartykułowane w ustawie kryterium dochodowe, jako podstawowy wyznacznik przy ustalaniu prawa do najmu gminnych lokali mieszkalnych, zasadę tą dobitnie potwierdza.

Posiadany przez Gminę zasób mieszkaniowy na przestrzeni lat nie ulegał istotnym zmianom. Wpływ na ten stan rzeczy miał mały ruch migracyjny ludności. W latach 1996 – 2017 znaczna część lokali komunalnych została sprzedana na rzecz najemców z zastosowaniem bonifikaty, do czego upoważniały stosowne uchwały Rady Gminy. Zmieniające się prawo nakłada na gminy nowe obowiązki dotyczące realizacji budownictwa komunalnego, w tym lokali socjalnych.

Znaczna część mieszkańców Gminy jest w trudnej sytuacji materialnej. Dla wielu problemem jest regulowanie opłat czynszu. Pomoc Państwa i Gminy jest niewystarczająca z uwagi na ograniczone możliwości finansowe.

Według stanu na dzień **01.12.2022 roku** w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Wierzbica wchodzi 57 lokale mieszkalne, (6 lokali socjalnych i 51 pełno standardowych lokali mieszkalnych) położonych na osiedlach mieszkaniowych, jak również na terenie gminy, stanowiących własność Gminy Wierzbica, w tym:

1 lokal w budynku przedszkolnym: Polany,

1 lokal w budynku agronomówki w Wierzbicy,

3 lokale w budynkach agronomówki łączony (2 lokale socjalne, 1 lokal pełno standardowy)

1 lokal w budynku agronomówki w Rudzie Wielkiej.

We wspólnotach mieszkaniowych, gdzie Gmina Wierzbica jest współwłaścicielem znajduje się 46 lokali mieszkalnych.²

Ocena stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Gminy.

Na podstawie wyników wizji lokalnych oraz potrzeb zgłaszanych przez wynajmujących lokali ustalono stan techniczny zasobów mieszkaniowych, który nie jest zadowalający. Utrzymanie

² Informacje uzyskane z referatu Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Gminy Wierzbica w dniu 7.12.2022r.

dotychczasowego sposobu zarządzania w tym finansowania prac konserwacyjno-remontowych w najbliższych latach pozwoli jedynie zachować gminny zasób mieszkaniowy w stanie nie pogorszonym.

W zakresie polityki mieszkaniowej:

W 2021 roku Gmina Wierzbica nie była inwestorem mieszkań komunalnych, na komunalne lokale mieszkalne jest złożone 8 wniosków. W 2021 roku w zasobach Gminy Wierzbica znalazły się wolne lokale mieszkalne:

- lokal mieszkalny po zmarłym najemcy przy ul. I. Krasickiego 11/3 – do odnowienia;
- lokal socjalny przy ul. Sienkiewicz 32/17 – do eksmisji;
- lokal mieszkalny po zmarłym najemcy przy ul. Sienkiewicza 32/23 – do remontu;
- lokal mieszkalny w budynku „Agronomówki” przy ul. Kochanowskiego 10 – do remontu.

Ze względu na epidemię COVID – 19, eksmisja najemcy z bloku nr 14 została wstrzymana do czasu odwołania stanu zagrożenia epidemicznego.

W trakcie postępowania sądowego odzyskano lokal mieszkalny od najemcy w bloku nr 28, który do chwili obecnej nie został przekazany właścicielowi.

W zakresie gospodarki lokalami użytkowymi:

- 1) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na lokal użytkowy w budynku nr 27 przy ul. I. Krasickiego – telekomunikacja;
- 2) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na lokal użytkowy w budynku nr 28 przy ul. I. Krasickiego – księgarnia;
- 3) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na lokal użytkowy w budynku nr 28 przy ul. I. Krasickiego – sklep;
- 4) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na lokal użytkowy w budynku nr 14 przy ul. I. Krasickiego – fryzjer;
- 5) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na powierzchnię użytkową w budynku Urząd Gminy ul. Kościuszki 73 – Agent ubezpieczeniowy;
- 6) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na lokal użytkowy w budynku nr 27 przy ul. I. Krasickiego – fryzjer;

7) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na lokal użytkowy w budynku nr 27 przy ul. I. Krasickiego – doradztwo podatkowe;

8) Podjęto uchwałę o przedłużeniu umowy na lokal użytkowy w budynku nr 10 przy ul. I. Krasickiego – doradztwo podatkowe.

W drodze przetargu wydierżawiono lokal użytkowy położony przy ul. I. Krasickiego 14 w Wierzbicy.

W 2021 roku zostały rozwiązane umowy najmu na lokal użytkowy w budynku przy ul. Krasickiego 14 w Wierzbicy.

Opracowanie planu remontów i modernizacji zasobu mieszkaniowego gminy pozwoli na wytyczenie zasadniczych kierunków działań prowadzących do optymalizacji i racjonalizacji wydatkowania środków finansowych, jakie Gmina może przeznaczyć na ten cel.

Gmina występując w roli właściciela musi obecnie rozwiązać szereg problemów wynikających:

- ze złego stanu technicznego dużej części zasobu mieszkaniowego i zaległości w naprawach głównych, czego przyczyną były niskie czynsze regulowane nie pozwalające na podjęcie takich remontów;
- z ograniczenia w swobodzie kształtowania stawek czynszu wynikającego z zapisu ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego limitującej w sposób istotny podwyżki czynszu,
- z pogarszającej się sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych wielu najemców,
- z braku możliwości szybkiej poprawy sytuacji mieszkaniowej najemców lokali komunalnych.
- Potrzeby remontowe budynków i lokali wynikają z konieczności:
- utrzymania stanu technicznego budynku i lokali na poziomie zapewniającym bezpieczeństwo ludzi i mienia w okresie jego użytkowania,
- ochrony zdrowia i życia ludzi w pomieszczeniach budynku i lokali,
- zapewnienia użytkowania budynku i znajdujących się w nim pomieszczeń oraz urządzeń związanych z budynkiem zgodnie z przeznaczeniem, a w szczególności zapewnienie warunków umożliwiających zaopatrzenie w wodę, energię elektryczną, odprowadzenie ścieków, usuwanie odpadów stałych oraz ochronę przeciwpożarową.

Podstawą planowania remontów i modernizacji będą wyniki okresowych przeglądów budynków, przeprowadzonych w zakresie wymaganym przez art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r., poz. 1332 z późn. zm.).

Kontrole te winny być przeprowadzone przez osoby posiadające uprawnienia budowlane odpowiedniej specjalności. Ponadto co najmniej raz w roku powinien być sporządzony stan technicznej sprawności:

- przewodów kominowych, instalacji piorunochronnych,

- elementów budynków narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne (pokrycia dachowe, obróbki blacharskie, tynki, balkony, balustrady itp.),
- elementów budynków narażonych na niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu (elementy instalacji kanalizacyjnej, elektrycznej, wodociągowej itp.).

Uwzględniając prognozę stanu technicznego zasobu mieszkaniowego oraz przewidywany podział obowiązków najemcy i wynajmującego w zakresie prac konserwacyjno - remontowych można określić potrzeby remontowe elementów budynków, co jest obecnie czynione na bieżąco.

Rada Gminy Wierzbica uchwałą Nr XLVI/293/2018 z dnia 28 marca 2018 roku w sprawie przyjęcia „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wierzbica na lata 2018-2022” upoważniła Wójta Gminy Wierzbica do ustalenia stawek czynszu za 1m² lokalu nie częściej niż w roku. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 50/2021 z dnia 29 lipca 2021 roku Wójta Gminy Wierzbica bazowa stawka czynszu regulowanego za 1m² na terenie Gminy Wierzbica wynosi 4,28 zł/m². Stawka czynszu za 1m² lokali socjalnych wynosi 2,10 zł.

Czynsz najmu za 1 m² powierzchni użytkowej lokali wchodzący w skład zasobu gminy ustala się na podstawie stawki za 1 m² powierzchni użytkowej z uwzględnieniem czynników podwyższającej ich wartość użytkową, a w szczególności:

Wyposażenie mieszkania w podstawowe urządzenia techniczne: (1) wc 10%, (2) łazienka 15%, (3) co, centralne ogrzewanie 15%, (4) ogrzewanie piecowe (węgiel) 5%, (5) instalacja wodno – kanalizacja 20%, (6) łazienka wspólnie z wc 15%;

Położenie mieszkania w budynku: (1) mieszkanie ustawowe na I, II, III, p. 20%, (2) mieszkanie ustawowe na parterze i IV p. 10 %, (3) mieszkanie ustawowe na poddaszu (-20 %);

Lokalizacja budynku: (1) korzystny rejon zamieszkania 20%;

Usytuowanie budynku: (1) małe natężenie ruchu 5%, (2) sąsiedztwo kotłowni – blok w którym jest kotłownia (5)%, (3) sąsiedztwo uciążliwych kotłowni zakładów produkcyjnych (-5)%; Rodzaje zabudowy: (1) zabudowa zwarta 20%;

Charakterystyka konstrukcji budynku: (1) budownictwo konstrukcji trwałe 15% wybudowane po 01 stycznia 1950 roku;

Ogólny stan techniczny budynku: (1) stan dostateczny 15%.

Stawki czynszu za 1m² powierzchni użytkowej w lokalach wynajmowanych przez Gminę po wejściu w życie uchwały, nie mogą być wyższe niż 3% wartości odtworzeniowej. Wysokość wskaźnika przeliczeniowego kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych dla województwa mazowieckiego ogłasza co 6 miesięcy w dzienniku urzędowym Wojewoda Mazowiecki. Wartość odtworzeniową lokalu stanowi iloczyn jego powierzchni użytkowej i wskaźnika przeliczeniowego kosztu odtworzenia 1m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego.

Miesięczna stawka czynszu za 1m² powierzchni użytkowej lokalu socjalnego nie może przekroczyć połowy stawki bazowej lokalu komunalnego obowiązującej w gminnym zasobie mieszkaniowym.

Podwyższenie czynszu lub innych opłat za używanie lokalu, z wyjątkiem opłat niezależnych od właściciela, nie może być dokonywane częściej niż co 6 miesięcy.

Najemca oprócz czynszu jest obowiązany do uiszczania zawiązanym z eksploatacją mieszkania opłat niezależnych od właściciela, tj. opłat za dostawę do lokalu energii, wody oraz odbiór nieczystości stałych i płynnych.

Z założenia wpływy z czynszu najmu lokali mieszkalnych powinny pokrywać pełne koszty utrzymania zasobu, a faktycznie pokrywają je w 68%. Dążyć zatem należy do zwiększenia wpływów z czynszów w ustawowo dopuszczalny sposób.

Źródłami finansowania gospodarki mieszkaniowej oprócz wpływów z czynszów najmu będą środki finansowe uzyskane ze sprzedaży lokali mieszkalnych i użytkowych, a także środki budżetowe zaplanowane w budżecie Gminy na poszczególne lata.

Zgodnie z art. 9 ust 1b ustawy o ochronie praw lokatorów podwyższanie czynszu lub innych opłat za używanie lokalu, z wyjątkiem opłat niezależnych od właściciela, nie może być dokonywane częściej niż co sześć miesięcy.

Przyjmuje się do stosowania następujące zasady polityki czynszowej:

- podwyższenie czynszu lub innych opłat za używanie lokalu, z wyjątkiem opłat niezależnych od właściciela, nie może być dokonywane częściej niż co 6 miesięcy,
- czynsz najmu lokali socjalnych powinien być ustalony w wysokości 50 % najniższego czynszu obowiązującego w lokalach stanowiących własność Gminy (art. 23 ust. 4 ustawy o ochronie praw lokatorów),
- odszkodowanie za używanie lokalu bez tytułu prawnego należy ustalić w wysokości czynszu jaki wynajmujący mógłby otrzymać za ten lokal od nowego najemcy (art. 18, ust. 1 i 2 ustawy),
- utrzymać dotychczasowy system dopłaty z budżetu Gminy do remontów bieżących i kapitalnych budynków i lokali. Stawki czynszu określa się Zarządzeniem Wójta Gminy.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Zasoby mieszkaniowe Gminy Wierzbica charakteryzują się niskim standardem, znacznym zdekapitalizowaniem, słabym wyposażeniem i stosunkowo małą średnią powierzchnią mieszkań, na przykład w porównaniu do średniej krajowej. Na istniejący stan zasobów mieszkaniowych wpływają uwarunkowania historyczne, wieloletnie zaniedbania remontowe, niski poziom nowego budownictwa, niski standard mieszkaniowy w regionie, ograniczenia ekonomiczne – współczesne koszty remontów i utrzymania zasobów, nowego budownictwa wykraczają poza możliwości finansowe właścicieli i dysponentów zasobów. Polityka władz lokalnych ukierunkowana jest na utrzymywanie niskich czynszów w skali proporcjonalnej do zdolności ekonomicznej najemców, co nie ma korelacji z możliwościami odtworzeniowymi substancji. Sytuacja społeczna i ekonomiczna użytkownika mieszkań, zarówno właściciele, jak i najemcy mieszkań, użytkownicy na zasadach spółdzielczego prawa do lokalu mają do dyspozycji niewielkie dochody, nie pozwalają one na dokonanie inwestycji podnoszących poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

Prognoza demograficzna.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wierzbica jest dokumentem, w którym planuje się aktywizacyjno-wspierające rozwiązywania problemów mieszkańców gminy na okres najbliższych kilku lat. Właściwym jest aby w związku z tym, oprócz danych odnoszących się do teraźniejszej sytuacji jednostki, przedstawić także prognozy demograficzne. Przedstawione dane pozwolą w sposób bardziej realny i odnoszący się do przewidywanej rzeczywistości programować wiele działań, przede wszystkim w zakresie polityki społecznej.

Gmina Wierzbica na dzień 31.12.2021r. miała 9 466 mieszkańców, z czego 48,9% stanowią kobiety, a 51,1% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 6,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Wierzbica zawarli w 2021 roku 47 małżeństw, co odpowiada 4,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,3% mieszkańców gminy Wierzbica jest stanu wolnego, 58,5% żyje w małżeństwie, 4,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,1% to wdowy/wdowcy. Gmina Wierzbica ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -92. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu - 9,65 na 1000 mieszkańców gminy Wierzbica. W 2021 roku urodziło się 87 dzieci, w tym 43,7% dziewczynek i 56,3% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 389 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,69 i jest nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 36,4% zgonów w gminie Wierzbica spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 17,0% zgonów w gminie Wierzbica były nowotwory, a 3,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Wierzbica przypada 18,78 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2021 roku zarejestrowano 81 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 129 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Wierzbica -48. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. 61,4% mieszkańców gminy Wierzbica jest w wieku produkcyjnym, 19,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.³

Gmina Wierzbica na 31.12.2020r. miała 9 608 mieszkańców, z czego 48,9% stanowią kobiety, a 51,1% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 5,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,7 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Wierzbica zawarli w 2020 roku 32 małżeństw, co odpowiada 3,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski.

W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

29,6% mieszkańców gminy Wierzbica jest stanu wolnego, 58,6% żyje w małżeństwie, 2,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,0% to wdowy/wdowcy.

³ Źródło: GUS, 31.XII.2021 W: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wierzbica_mazowieckie

Gmina Wierzbica ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -47. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,88 na 1000 mieszkańców gminy Wierzbica.

W 2020 roku urodziło się 111 dzieci, w tym 48,6% dziewczynek i 51,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 405 gramów.

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,86 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2019 roku 44,8% zgonów w gminie Wierzbica spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,7% zgonów w gminie Wierzbica były nowotwory, a 6,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Na 1000 ludności gminy Wierzbica przypada 16,39 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

W 2020 roku zarejestrowano 52 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 66 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Wierzbica -14. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

61,4% mieszkańców gminy Wierzbica jest w wieku produkcyjnym, 19,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Ze względu na geograficzną lokalizację Gminy Wierzbica warto rozważyć rozwój infrastruktury transportowej i ułatwienia komunikacji pozwalające Gminie na korzystanie z potencjału Radomia np. jako jej niedrogiej bazy mieszkaniowej. Powinno to też zahamować proces stałej migracji mieszkańców o innych miast za pracą. Jak już wielokrotnie podkreślano, bliskość Radomia, a także Warszawy może być szansą dla Gminy Wierzbica.

Rynek pracy.

Rynek pracy to rodzaj rynku ekonomicznego, na którym z jednej strony znajdują się poszukujący pracy i ich oferty, a z drugiej strony przedsiębiorcy tworzący miejsca pracy i poszukujący siły robocze. Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju wpłynęły niekorzystnie na sytuację mieszkańców Gminy Wierzbica, szczególnie poprzez nasilanie się wielu kwestii społecznych. Niepokojącym zjawiskiem jest rosnące bezrobocie, które dotyka wszystkie grupy wiekowe.

W gminie Wierzbica na 1000 mieszkańców pracuje 113 osób.

53,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 46,1% mężczyźni.

Bezrobocie rejestrowane w gminie Wierzbica wynosiło w 2020 roku 23,5% (25,3% wśród kobiet i 22,2% wśród mężczyzn).

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Wierzbica wynosiło 4 362,35 PLN, co odpowiada 79.00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wierzbica 519 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 163 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -356.

51,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wierzbica pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 21,1% w przemyśle i budownictwie, a 9,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia rejestrowanego prezentujemy na tej stronie. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Bezrobocie w Gminie Wierzbica:

Kobiety 25,3%

Mężczyźni 22,2%

Bezrobocie w Gminie Wierzbica wynosi 23,5%, gdy w województwie mazowieckim 5,2%, a w Polsce 6,2%.

Niestety wysokie bezrobocie w gminie pociąga za sobą wiele niekorzystnych zjawisk społecznych takich jak: ubóstwo, bezdomność, przestępczość, utrata poczucia bezpieczeństwa itp.

Ponadto powrót na rynek pracy klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest utrudniony, a często nawet niemożliwy ze względu na niski poziom wykształcenia i kwalifikacji (lub ich brak) oraz skutki, jakie stały się ich udziałem w związku z długotrwałym brakiem zatrudnienia m. in.: niska samoocena, brak wiary w siebie i swoje możliwości, stres, bierność, brak motywacji, roszczeniowość.

Należy przy tym zaznaczyć, że bezrobocie jest najłatwiejszym problemem do zdiagnozowania, to z nim bowiem utożsamiają się sami klienci i potwierdzają go także dokumenty z Urzędu Pracy.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Stopa bezrobocia ma wciąż wartość dwucyfrową, sięgającą ponad 22%. Przeglądając dane opracowane przez Główny Urząd Statystyczny stwierdzamy, że wskaźniki opisujące problem bezrobocia w Polsce oraz w województwie mazowieckim są znacznie niższe i oscylują wokół wartości 11-13%. Problem bezrobocia jest bardzo złożony i należy pamiętać, że analiza ilościowa nie jest w stanie w pełni go oddać. Podstawą do opracowania niniejszego dokumentu strategicznego są dane pochodzące z rejestrów Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu, dotyczące bezrobotnych oraz ofert pracy. Sprawami bezrobocia i przeciwdziałaniem temu zjawisk na terenie Gminy Wierzbica zajmują się: Powiatowy i Wojewódzki Urząd Pracy oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób bezrobotnych. Działania tych instytucji i organizacji nie są jednak do końca skuteczne, ze względu na niewielki przyrost nowych miejsc pracy oraz brak firm realizujących formę zatrudnienia socjalnego, która jest szczególnie korzystna w przypadku osób wykluczonych społecznej lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Ochrona zdrowia.

Według Światowej Organizacji Zdrowia, ochrona zdrowia obejmuje wszelkie działania mające na celu promowanie zdrowia, do których zalicza się środki zapobiegawcze, łagodzące i lecznicze, stosowane nie tylko w stosunku do jednostek, ale także w stosunku do populacji. Świadczenie takich usług stanowi o systemie opieki zdrowotnej, obejmującym organizacje rządowe, takie jak Narodowy Fundusz Zdrowia. Definicja ta zawęża pojęcie ochrony zdrowia do części, za którą odpowiedzialni są pracownicy systemu ochrony zdrowia.

Ośrodki Zdrowia działające w ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Wierzbicy:

- Ośrodek Zdrowia w Wierzbicy,
- Ośrodek Zdrowia w Rudzie Wielkiej,
- Ośrodek Zdrowia w Łączanach.

W pobliskim Radomiu funkcjonuje Radomska Stacja Pogotowia Ratunkowego oraz 3 duże ośrodki leczenia specjalistycznego:

Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o. – świadczący wysoko specjalistyczne usługi medyczne, posiadający między innymi takie oddziały jak: kardiologiczny z kardiologią interwencyjną i całodobowymi dyżurami hemodynamicznymi, neurologiczny, neurochirurgiczny;

Radomski Szpital Specjalistyczny – dysponujący jednym z największych w kraju ośrodków dializ, także posiadający oddział neurologiczny oraz kardiologiczny z zakładem hemodynamiki;

Wojewódzki Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej, obejmujący swym zasięgiem region radomski i niektóre gminy regionów przyległych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2021 roku jak i w roku ubiegłym, zakwalifikował się do wsparcia finansowego w zakresie świadczenia opieki wytchnieniowej w wysokości 36 360,00zł.

Projekt: „opieka wytchnieniowa” finansowany jest ze środków Funduszu Solidarnościowego.

W 2020 roku po raz pierwszy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej będzie realizował program: „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”, skierowany do osób niepełnosprawnych w wieku do 75 roku życia z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Na ten cel GOPS otrzyma z Funduszu Solidarnościowego dofinansowanie w wysokości 6 500,00zł.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

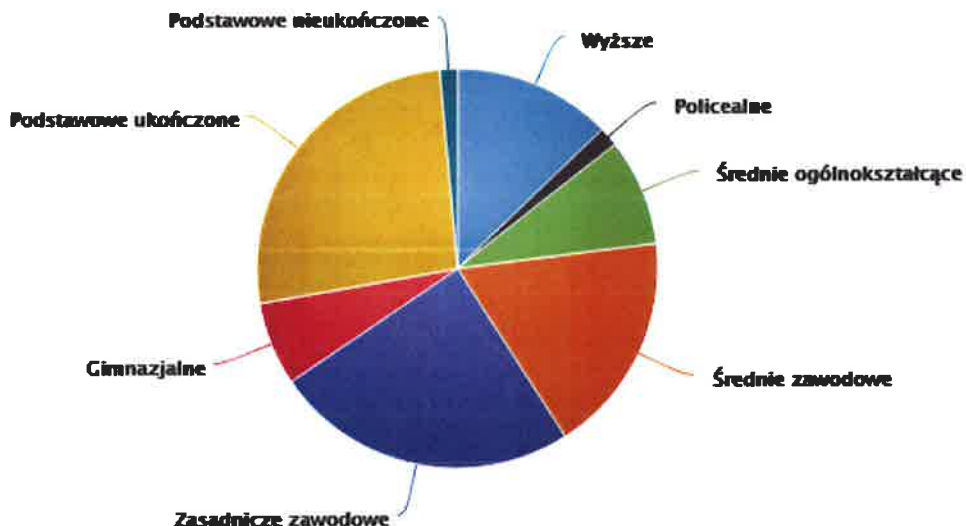
Zrealizowanie tego celu przyczyni się do podniesienia jakości życia w gminie i jak już wspomiano, do zwiększenia jego atrakcyjności osiedleńczej. Dobrą praktyką, którą należy rozwijać w kolejnych latach jest wykorzystywanie potencjału lokalnych organizacji pozarządowych i innych podmiotów specjalizujących się w świadczeniu specjalistycznych form wsparcia np. dla osób niepełnosprawnych.

Edukacja i wychowanie

2 337 mieszkańców gminy Wierzbica jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 129 kobiet oraz 1 208 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,8% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,6% wykształcenie policealne, 8,7% średnie ogólnokształcące, a 17,9% średnie zawodowe.

Poziom wykształcenia – Gmina Wierzbica

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,5% mieszkańców gminy Wierzbica, gimnazjalnym 6,7%, natomiast 26,3% podstawowym ukończonym.

1,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa mazowieckiego mieszkańcy gminy Wierzbica mają znacznie niższy poziom wykształcenia.

Wśród kobiet mieszkających w gminie Wierzbica największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (26,5%) oraz zasadnicze zawodowe (19,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (29,7%) oraz podstawowe ukończone (26,2%).

W 2021 roku na terenie Gminy Wierzbica funkcjonowały n/w placówki oświatowe – dane na dzień 30 września 2021 roku.⁴

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. St. Żeromskiego w Wierzbicy

a/ Liczba uczniów/wychowanków ogółem 339

2. Zespół Szkolno Przedszkolny w Rudzie Wielkiej (w skład zespołu wchodzi szkoła podstawowa i przedszkole)

a/ Liczba uczniów ogółem 228 (szkoła)

b/ liczba dzieci ogółem – 75 (przedszkole)

3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrówce Warszawskiej

a/ Liczba uczniów – ogółem 68 (szkoła)

4. Zespół Szkolno Przedszkolny w Łączanach (w skład zespołu wchodzi szkoła podstawowa i przedszkole)

a/ Liczba uczniów ogółem 87 (szkoła)

d/ Liczba dzieci ogółem 25 (przedszkole)

5. Zespół Szkolno Przedszkolny w Zalesicach (w skład zespołu wchodzi szkoła podstawowa i przedszkole)

a/ Liczba uczniów ogółem – 53 (szkoła)

c/ Liczba dzieci ogółem 25 (przedszkole)

6. Zespół Szkolno Przedszkolny w Polanach (w skład zespołu wchodzi szkoła podstawowa i przedszkole)

a/ Liczba uczniów ogółem 79 (szkoła)

c/ Liczba dzieci ogółem 25 (przedszkole)

7. Gminne Przedszkole Publiczne im. J. Brzechwy w Wierzbicy

a/ Liczba dzieci ogółem 125

Do szkół i przedszkoli w 2021 roku uczęszczało ogółem uczniów (wychowanków) – 1 153 stan z SIO na dzień 30 września 2021 roku, w tym:

- szkoły podstawowe – 854
- przedszkola- 299

17,3% mieszkańców gminy Wierzbica w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (17,4% wśród dziewczynek i 17,1% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 663 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 0,96 dzieci w wieku przedszkolnym.

⁴ Oświata, wychowanie, kultura i sport, s.65 W: Raport o stanie Gminy Wierzbica za 2021 rok

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 27,3% ludności (27,3% wśród dziewczynek i 27,4% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 14,0 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 108,30.

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 25,8% mieszkańców gminy Wierzbica w wieku potencjalnej nauki (26,7% kobiet i 25,1% mężczyzn).

Gmina Wierzbica jako jednostka samorządu terytorialnego wchodzi w skład powiatu radomskiego, który jest prężnym ośrodkiem akademickim – swoją siedzibę ma w nim wyższa szkoła publiczna: Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego (dawna Politechnika Radomska). Obiekty UTH zlokalizowane są w śródmieściu i na osiedlu mieszkaniowym Borki (Wydział Mechaniczny). Najwięcej obiektów dydaktycznych i miasteczko studenckie znajduje się na osiedlu Akademickim. W Radomiu funkcjonuje też kilka wyższych uczelni prywatnych, niektóre z nich zlokalizowane są na terenach poprzemysłowych: Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska, Radomska Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Handlowa, Wyższa Szkoła Biznesu im. Biskupa Jana Chrapka, Wyższa Inżynierska Szkoła Bezpieczeństwa i Organizacji Pracy, Europejska Uczelnia Społeczno – Techniczna, Wyższe Seminarium Duchowne, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego – Instytut Teologiczny, Niepubliczne Kolegium Języków Obcych, Kolegium Nauczycielskie i Towarzystwo Wiedzy Powszechnej – Delegatura w Radomiu.

Powyższe daje szansę mieszkańcom Gminy Wierzbica na kontynuowanie nauki na wybranych przez siebie kierunkach, która to szansa może być wykorzystana, o ile uczniowie Gminy Wierzbica dostaną wsparcie w zakresie motywacji do podjęcia dalszej nauki.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Szkoła podstawowa powinna być miejscem, gdzie dzieci zdobędą niezbędne na dalszych etapach edukacji umiejętności sprawnego czytania i pisanie (ze szczególnym naciskiem na rozumienie tekstu), liczenia oraz obsługi komputera. Takie możliwości obecnie zapewnia swoim mieszkańcom Gmina Wierzbica.

Sport i rekreacja.

Według danych z 2021 r. w gminie Wierzbica działała 1 biblioteka publiczna posiadająca księgozbiór liczący 18 546 wolumenów. W placówce zatrudnionych było 2 pracowników. Dla porównania w 2008 roku działały 3 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 32 286 wolumenów.

Komputeryzacja bibliotek publicznych w 2021 roku: komputery użytkowane w bibliotece ogółem: 5 dostępne dla czytelników: 1 komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników: 1 biblioteki, które posiadają dostęp do Internetu szerokopasmowego: 1 biblioteki, które oferują katalog on-line: 1 biblioteki, które oferują możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne: 1. Według danych z 2021 w gminie Wierzbica działało 8 klubów sportowych:

- **Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „ORLIK” Wierzbica (dyscyplina: zapasy)**
- **Wiejski Uczniowski Klub Sportowy „RUDA” w Rudzie Wielkiej (dyscyplina: piłka nożna)**
- **Uczniowski Klub Sportowy „Gepard” (dyscyplina: piłka siatkowa)**
- **Uczniowski Klub Sportowy „RUDA” (dyscyplina: piłka nożna)**
- **Uczniowski Klub Sportowy „RUDA” (dyscyplina: piłka siatkowa)**
- **Ludowy Zespół Sportowy „Zalesice” (dyscyplina: piłka nożna)**
- **Młodzieżowy Klub Sportowy „Bielik” w Wierzbicy (dyscyplina: piłka nożna)**
- **Gminny Klub Sportowy „Orzeł Wierzbica” (dyscyplina: piłka nożna)**

zrzeszających 415 członków. Zarejestrowano 452 ćwiczących. Aktywnych było 8 sekcji sportowych. Zajęcia sportowe prowadzone były przez trenera (6), instruktora sportowego (10) oraz inne osoby.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Celem strategii w realizacji tego priorytetu jest osiągnięcie optymalnego poziomu utrwalenia zachowań prozdrowotnych społeczeństwa w różnych grupach wiekowych, środowiskowych i zawodowych. Wykształcenie u ludzi nawyku dążenia do zdrowego życia w sprawności to trudny proces, który rozpoczyna się w szkole podstawowej poprzez właściwy rozwój sprawności fizycznej dzieci i młodzieży. Na tym poziomie młodzież otrzymuje również pierwszą wiedzę o sporcie. Sprzyja temu udoskonalenie szkolnego systemu współzawodnictwa oraz poprawa poziomu wychowania fizycznego. Równolegle toczyć się będzie proces pedagogiczny dotyczący utrwalania wiedzy i nawyków życia z ruchem, czego efektem będzie powszechne uświadomienie roli i znaczenia aktywności fizycznej.

Konieczne jest zwiększenie działań promujących aktywność fizyczną społeczeństwa, upowszechnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego poprzez aktywizację środowisk zawodowych i społecznych oraz wzmocnienie roli organizacji pozarządowych oferujących programy sportu dla wszystkich. Istotnym dla rozwoju sportu dzieci i młodzieży, a następnie osób dorosłych, jest odpowiednie zachęcanie do uczestnictwa w różnych formach aktywności. Jednym z ważniejszych celów strategii w zakresie wdrażania do aktywności fizycznej i sportu dla wszystkich jest coraz wyraźniejsza potrzeba wykorzystania specyficznych walorów sportu dla kształtowania postaw

obywatelskich i przeciwdziałania problemom społecznym, w szczególności chuligaństwu, narkomanii i alkoholizmowi. Aktywne uczestnictwo i zaangażowanie młodego pokolenia w rywalizację sportową jest skutecznym środkiem budowania prawidłowych więzi i zachowań społecznych. Jeśli chodzi o infrastrukturę sportową, to w chwili obecnej nie jest ona nadmiernie rozbudowana, ale plany władz lokalnych obejmują szeroko zakrojone działania w kierunku jej wzbogacenia. Planuje się, na przykład zbudowanie boiska przy każdej szkole.

Kultura.

W poniższym rozdziale zostaną zaprezentowane główne elementy składające się na sferę kultury Wierzbicy takie jak infrastruktura, instytucje i wydarzenia kulturalne odbywające się w mieście.

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2021 roku w gminie Wierzbica:

1 (publiczne: 1, prywatne: 0), w tym obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: 0 (przystosowane wejście do budynku: 1, udogodnienia wewnątrz budynku: 0). W gminie Wierzbica 1 instytucja posiada sale widowiskowe, w których znajduje się 100 standardowych miejsc dla widzów. Koła / kluby / sekcje i członkowie w 2020 roku: ogółem: 11 (członkowie: 250) koło gospodyń wiejskich: 11 (członkowie: 250) Pracownie specjalistyczne działające w domach i ośrodkach kultury w 2020 roku: sale baletowe/taneczne: 1.

Jak już było wcześniej wspomniane według danych z 2020 w gminie Wierzbica działała 1 biblioteka/filia publiczna posiadająca księgozbiór liczący 18 546 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 2 pracowników. Dla porównania w 2008 roku działały 3 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 32 286 wolumenów.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Wierzbica ma relatywnie niski potencjał w zakresie kultury, w związku z czym działania wynikające z zapisów Strategii będą mieć na celu rozwijanie obecnej bazy kulturalnej, poprzez na przykład rozszerzenie kalendarza wydarzeń kulturalnych. W przypadku turystyki sprawa jest bardziej skomplikowana, ponieważ Wierzbica nie jest obecnie ośrodkiem turystycznym. Działania nakierowane na rozwój tej gałęzi gospodarki powinny polegać głównie na rozbudowie niewystarczającej w tej chwili infrastruktury noclegowej i sportowej. Szczególny nacisk powinien zostać położony na obiekty, które mogłyby obsługiwać ruch w zakresie agroturystyki, co przyczyni się do poprawy warunków życia w Gminie, zwłaszcza jeśli chodzi o rozwój oferty kulturalnej Wierzbicy.

Charakterystyka systemu pomocy społecznej.

Zadaniem instytucji pomocowych jest aktywizowanie oraz pomaganie i wspieranie w sytuacji, gdy realizacja zadań, czy też osiągnięcie określonych celów przekracza możliwości potencjalnych beneficjentów. Wiąże się to nierozzerwalnie z godnością każdego człowieka, czyli z prawem do wolnego i świadomego działania. W tym ujęciu, znaczenia nabiera zasada partycypacji społecznej, polegająca na włączeniu się obywateli w rozwiązywanie istniejących problemów.

Jakościową zmianę w podejściu do rozwiązywania problemów z zakresu integracji społecznej grup osób marginalizowanych przyniosły nowe priorytety polityki integracji społecznej oraz dostępność środków finansowych z EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Ważną rolę w życiu społecznym odgrywa pomoc społeczna, która na terenie gminy jest elementem polityki społecznej. Ma ona na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Realizując zadania pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ściśle współpracuje na zasadzie partnerstw ze społecznymi i pozarządowymi organizacjami, z kościołem Katolickim, innymi związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy w latach 2018-2021r.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy	2018	2019	2020	2021
	261	206	317	431

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje wszystkie zadania z zakresu pomocy społecznej oraz zadania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych (zadania gminy – własne i zlecone oraz zadania powiatu), a także zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Poza zadaniami z zakresu pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje także inne, poza pomocowe zadania zlecone przez Gminę.

Zadania własne gminy są to:

- dodatki mieszkaniowe,
- świadczenia rodzinne,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,

- prace społecznie użyteczne,
- pomoc wynikająca z ustawy o pomocy społecznej dla osób samotnie gospodarujących i rodzin, które spełniają kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania zasiłku: stałego, okresowego, celowego lub celowego specjalnego.

Zadania zlecone gminie są to:

- w latach ubiegłych świadczenie wychowawcze 500+, świadczenie 300+ Dobry Start
- realizowany w roku 2022 dodatek ostonowy, dodatek węglowy, dodatek do innych źródeł ciepła, dodatek elektryczny,
- pomoc dla obywateli Ukrainy, którzy otrzymali schronienie na terenie Gminy Wierzbica (w 2022r. przebywało 123 osoby) w związku z konfliktem zbrojnym wywołanym przez Rosję: świadczenie 40zł/dobę, 300 zł dla obywatela Ukrainy na Start, objęcie pomocą i wsparciem w oparciu o ustawę o pomocy społecznej (zasiłki okresowe, stałe lub celowe), pomoc i wsparcie psychologiczne świadczone przez psychologa posługującego się językiem ukraińskim.
- pomoc finansowa: posiłek w domu i szkole,
- opieka wytchnienia
- usługi opiekuńcze dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, wykluczonych, niezaradnych, niezdolnych do samodzielnej egzystencji,
- program asystent rodziny,
- program Senior+
- kierowanie osób z niepełnosprawnością fizyczną lub intelektualną do nowo powstałego Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Krzyżanowicach
- kierowanie osób wykluczonych społecznie, które nie mają możliwości opieki w środowisku domowym Domu Pomocy Społecznej lub Domu Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w Wierzbicy lub innych placówek pokrewnych,
- zabezpieczenie osób bezdomnych z terenu Gminy Wierzbica i zapewnienie im całodobowej opieki stacjonarnej (schronisko dla bezdomnych)

Na terenie Gminy działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Głównym celem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy jest świadczenie pomocy społecznej osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie pokonać jej wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Nadmienić należy, że pracownicy socjalni, asystenci rodzin oraz opiekunki środowiskowe pracujący w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierzbicy wykonują zadania zmierzające do poprawy sytuacji osób i rodzin.

Za misję Ośrodka można uznać dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Misja ma wpływ na działania podejmowane w obszarze życia społecznego oraz wprowadzanie rozwiązań, które zmierzają do likwidowania problemów mieszkańców i tworzenia możliwości ich rozwoju.

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania Ośrodka. Do nich w szczególności należy zaliczyć pracę socjalną. Polega ona na podejmowaniu działań na rzecz osób i rodzin. Działania te mają zmierzać do wzmocnienia, odzyskiwania zdolności osób lub rodzin do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Kolejnymi zadaniami są angażowanie społeczności lokalnej w celu zaspokajania niezbędnych potrzeb osób i rodzin, przyznawanie i wypłacanie świadczeń określonych w ustawie o pomocy społecznej, analizowanie zjawisk, które wywołują potrzebę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz rozbudowywanie infrastruktury socjalnej.

Szczegółowe zadania Ośrodków Pomocy Społecznej określone w Ustawie o pomocy społecznej.

Działania podejmowane przez Ośrodek nadzorowane są przez Radę i Wójta Gminy Wierzbica. Ośrodkiem natomiast kieruje Kierownik, którego powołuje Wójt. Kierownik reprezentuje ośrodek na zewnątrz, organizuje jego pracę, rozdziela obowiązki wśród pracowników.

Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierzbicy zatrudnionych jest (stan na 01.12.2022r.)

- 4 pracowników socjalnych zatrudnionych na umowę o pracę,
- 1 starszy pracownik socjalny zatrudniony na umowę o pracę,
- 2 asystentów rodziny zatrudnionych na umowę o pracę,
- 1 główną księgową zatrudnioną na umowę o pracę,
- 1 księgową zatrudnioną na umowę o pracę,
- 2 opiekunki zatrudnione na umowę o pracę,
- 1 opiekunka zatrudniona na umowę zlecenie,
- 3 opiekunki w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” zatrudnionych na umowę cywilno-prawną,
- 1 osoba zatrudniona na umowę o pracę jako pomoc administracyjna,
- 1 radca prawny zatrudniony na ¼ etatu na umowę o pracę.

W zależności od zapotrzebowania Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy zatrudnia również opiekunki na umowę cywilno-prawną.

Ważną funkcję w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierzbicy pełni asystent rodziny i piecza zastępcza.

Asystent rodziny – to osoba przez pewien czas wspierająca rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Termin asystent został wprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Szczegółowe zadania asystenta rodziny określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U z 2019.473 tj. z dnia 2019.03.12).

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

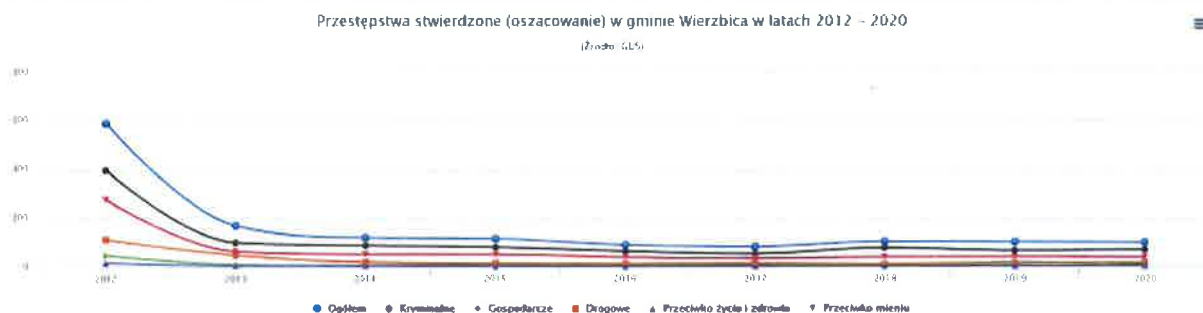
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ma za zadanie łagodzić sytuację osób i rodzin poprzez wdrażanie pozamaterialnych form pomocy, w tym pracy socjalnej wobec indywidualnych osób i rodzin, pracy poprzez grupę, aktywizowania społeczności lokalnej, promowanie działalności wolontarystycznej oraz poprzez realizację projektów dofinansowywanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem jest pomoc oraz zapobieganie marginalizacji osób i rodzin, poprzez ich społeczne aktywizowanie, psychiczne wzmocnienie i mobilizowanie do podejmowania starań w celu poprawy swojej sytuacji. Należy jednak zaznaczyć, że same tego rodzaju działania, mimo że są niezwykle ważne i potrzebne, nie rozwiążą wszystkich istniejących problemów.

Osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej należy w pierwszej kolejności udzielić odpowiedniego wsparcia finansowego na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych i zapewnienie godnych warunków życia. Ograniczenia w tym zakresie powodują, że uaktywnianie tych środowisk jest bardzo trudne, a czasem wręcz niemożliwe. Obniżanie środków na pomoc społeczną może zatem prowadzić do marginalizacji części mieszkańców gminy, powodując w efekcie ich społeczne wykluczenie.

Bezpieczeństwo publiczne.

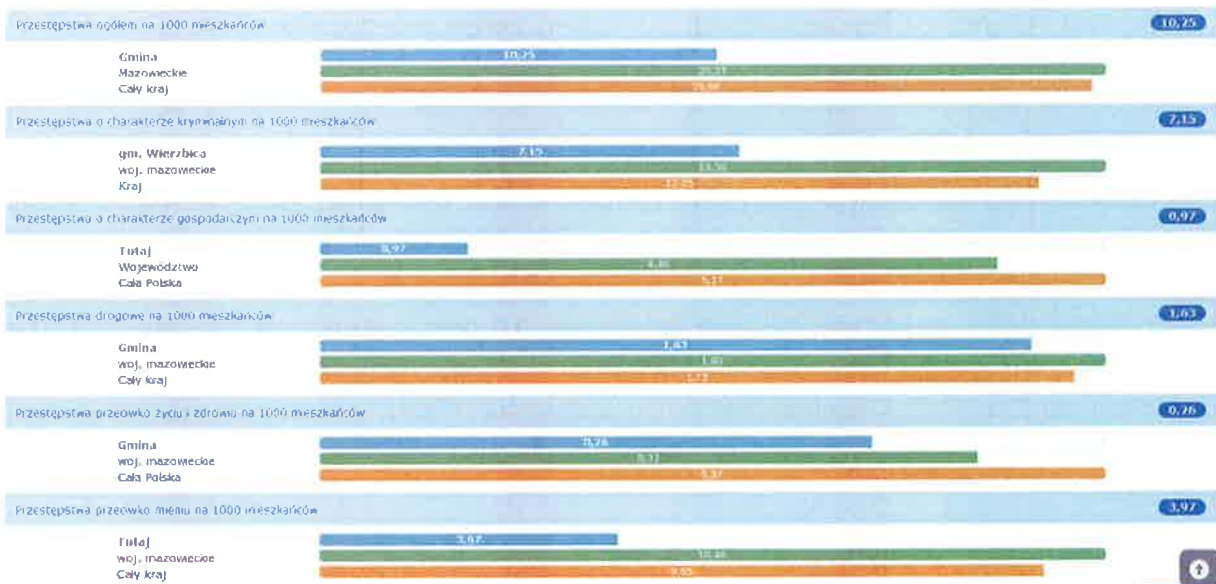
Bezpieczeństwo publiczne to przede wszystkim zadanie publiczne organów administracji państwowej, czy też samorządowej. Wskazać należy, że aby określić desygnaty tego pojęcia należy dokonać analizy norm prawa powszechnie obowiązującego, które w wielorakich znaczeniach wyraża pojęcie bezpieczeństwo publiczne. Bezpieczeństwo publiczne jest przede wszystkim wartością konstytucyjną, dla której ochrony możliwe jest ograniczenie korzystania przez obywatela z jego konstytucyjnych wolności i praw.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (dostępna statystyka przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy Wierzbica)

W 2020 roku w gminie Wierzbica stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 98 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 10,25 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Wierzbica wynosi 75,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Wierzbica najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,15 (wykrywalność 71%) oraz przeciwko mieniu - 3,97 (wykrywalność 51%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,63 (99%), o charakterze gospodarczym - 0,97 (58%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,26 (87%).

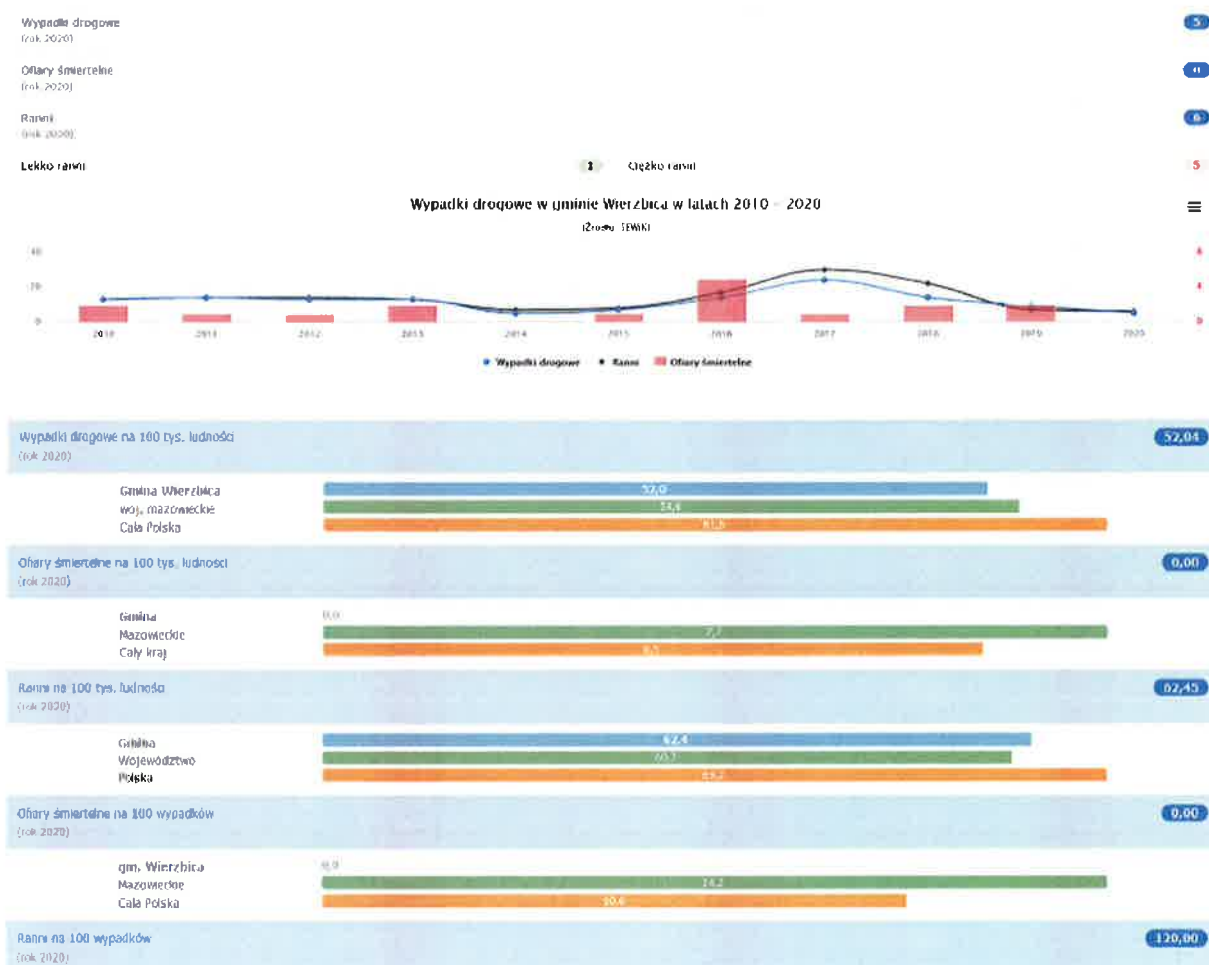

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Wierzbicy i odwiedzających Gminę gości – poczucie bezpieczeństwa jest kolejnym elementem składającym się na warunki życia w mieście. Celem władz powinno być dążenie do sytuacji, w której przede wszystkim mieszkańcy Wierzbicy będą się czuli bezpieczni we własnym domu. Poczucie zagrożenia wprowadza bowiem niepokój, który nie sprzyja rozwojowi, a wręcz go ogranicza. Gminy, w których ich mieszkańcy czują się bezpiecznie, a dodatkowo potwierdzają to statystyki policyjne, są postrzegane jako bardziej atrakcyjne, zarówno osiedleńczo jak również inwestycyjnie.

Infrastruktura, transport i komunikacja

Według danych z 2020 roku w wyniku 5 wypadków drogowych w gminie Wierzbica odnotowano 0 ofiar śmiertelnych oraz 6 osób rannych. W 2021 roku w wypadkach na terenie Gminy Wierzbica śmierć poniosło osób, w 2022 roku ta liczba wynosiła..... Oznacza to, że na 100 tys. ludności przypadło 52,0 wypadków (nieznacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla całej Polski) oraz 0,0 ofiar śmiertelnych (znacznie mniej od wartości dla województwa i znacznie mniej od wartości dla kraju). W 2020 roku w gminie Wierzbica znajdowało się 0 km ścieżek rowerowych, 0,0 km bus-pasów i 0 parkingów w systemie Parkuj i Jedź (Park & Ride). Zarejestrowano 0 wypisów z licencji na przewóz osób taksówkami oraz 0 licencji na taksówki.

Drogi w Gminie Wierzbica muszą łączyć w sobie dwie funkcje, gdyż obsługują jednocześnie ruch tranzytowy oraz ruch lokalny.

Głównymi problemami drogowego układu komunikacyjnego Gminy Wierzbica jest:

- niski standard dróg, przejawiający się złym stanem technicznym nawierzchni i przestarzałymi parametrami dróg niedostosowanymi do obecnego ruchu, a z pewnością nie uwzględniającymi przyszłych potrzeb gminy w tym zakresie;
- obciążenie niektórych ulic w gminie jednocześnie ruchem tranzytowym oraz ruchem lokalnym (towarowym i osobowym);

- brak obwodnic wyprowadzających ruch tranzytowy z gminy,
- słaba komunikacja w samej gminie, jak również z gminami ościennymi i Miastem Powiatowym Radomiem.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Dla rozwoju gminy szczególnie korzystne byłoby, gdyby udało się wzmocnić intensywność i zwiększyć zakres obecnych połączeń regionalnych. Dostępność komunikacyjną Wierzbicy należy obecnie uznać za jedną ze słabszych stron gminy, spowodowanych między innymi istotnymi zaniedbaniami w stanie technicznym dróg. Warto bowiem zauważyć, że nie są prowadzone bieżące remonty. Transport publiczny powinien być instrumentem realizacji polityki społecznej władz publicznych. Jej głównym celem realizowanym w Wierzbicy winno być zapewnienie wszystkim mieszkańcom, niezależnie od statusu społecznego i materialnego, oczekiwanego przez nich poziomu mobilności. Podstawowym narzędziem realizacji określonej polityki społecznej za pośrednictwem transportu gminnego jest stworzenie koniecznej dla lepszego funkcjonowania ludności Wierzbicy komunikacji z większymi ośrodkami gminnymi i miejskimi, celem pobudzenia zainteresowania gminą wśród okolicznych mieszkańców sąsiednich gmin i miast. Bez odpowiedniej komunikacji nie jest możliwy również rozwój gminy pod względem kulturalnym i oświatowym, nie wspominając w tym miejscu już o bezpieczeństwie zdrowotnym. Dlatego też Gmina Wierzbica musi postawić na transport publiczny jako priorytet jej działalności w najbliższym czasie.

Diagnoza sytuacji społecznej wraz z wnioskami końcowymi.

Materiałem wyjściowym do prac nad aktualizacją Gminnej Strategii Rozwiązywali Problemów Społecznych dla Gminy Wierzbica na lata 2021-2025, była analiza sprawozdawczości Gminnego Ośrodka Pomoc Społecznej w Wierzbicy, ocena zasobów pomocy społecznej za lata poprzednie, dane z Urzędu Gminy w Wierzbicy, PUP, GUS i BDL, a przede wszystkim wyniki badań ankietowych przeprowadzanych na mieszkańcach Gminy Wierzbica w zakresie lokalnych uwarunkowań i problemów społecznych dla potrzeb ww. dokumentu.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2018-2021

Poszczególne lata	2017	2018	2019	2021
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej z terenu gminy Wierzbica	8	11	20	20

W roku 2017 roku w pieczy zastępczej w miesiącu styczniu, lutym i marcu przebywało siedmioro dzieci w czterech rodzinach, natomiast od kwietnia do grudnia przebywało ośmioro dzieci w pięciu rodzinach. W 2017 jedno dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej. Koszt w skali roku za pobyt małoletnich w pieczy zastępczej w roku 2017 wynosił 44 043,16 zł. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wysokość kosztów ponoszonych przez Gminę jest uzależniona od długości okresu, w którym dziecko przebywa w pieczy zastępczej. W pierwszym roku jest to 10%, w drugim 30%, a w trzecim i kolejnym 50%. To oznacza, że jeżeli dziecko zostało umieszczone np. od marca w rodzinie zastępczej spokrewnionej to gmina w pierwszym roku płaci 66 złotych miesięcznie z wynoszącego 660 złotych świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania. W kolejnych latach będzie to 198 złotych i 330 złotych. Jeżeli jest to rodzina zawodowa, gmina płaci w pierwszym roku 100 złotych miesięcznie z wynoszącego 1000 złotych świadczenia na pokrycie kosztów, w drugim 300 złotych, w trzecim i kolejnym 500 złotych.

W 2018 roku w pieczy zastępczej przebywało 11 dzieci. Poniższa tabela przedstawia szczegółowo liczbę dzieci oraz rodzin w danych miesiącach.

Miesiąc	Liczba dzieci	Liczba rodzin
Styczeń	8	5
Luty	8	5
Marzec	8	5
Kwiecień	8	5
Maj	8	5
Czerwiec	8	5
Lipiec	9	6

Sierpień	9	6
Wrzesień	9	6
Październik	11	6
Listopad	11	6
Grudzień	11	6

Od miesiąca stycznia do marca **2018 roku** w pieczy zastępczej przebywało ośmioro dzieci w pięciu rodzinach, w trzech rodzinach odpłatność wynosiła 50% w związku z tym, iż dzieci przebywają w pieczy zastępczej powyżej trzech lat, w jednej rodzinie 30% ponieważ dziecko przebywa w rodzinie do dwóch lat oraz w jednej 10%, gdyż dziecko przebywa w pieczy rok. Od miesiąca kwietnia do czerwca również w pieczy zastępczej przebywało ośmioro dzieci, jednak odpłatność za pobyt u jednej z rodzin wzrosła do 30%. W lipcu w pieczy zastępczej przebywało 9 dzieci umieszczonych w 6 rodzinach. Odpłatność za ten miesiąc wynosiła 50% w trzech rodzinach, 30% w dwóch rodzinach oraz 10% w jednej rodzinie. W sierpniu oraz wrześniu w pieczy zastępczej przebywało 9 dzieci z tego koszty przebywania dzieci wynosiły w czterech rodzinach 50%, w jednej 30% oraz w jednej 10%. Od miesiąca października do grudnia w pieczy zastępczej przebywało 11 dzieci w sześciu rodzinach. Od miesiąca października w jednej rodzinie przebywało troje dzieci, jedno dziecko przebywa dwa lata co daje 30% wysokości kosztu pobytu, natomiast dwoje 10% kosztów. W czterech rodzinach odpłatność wynosi 50%. Koszt w skali roku za pobyt małoletnich dzieci w pieczy zastępczej w roku 2018 wynosił 49 358,52 zł.

W 2019 roku w pieczy zastępczej przebywało 20 dzieci. Poniższa tabela przedstawia szczegółowo liczbę dzieci oraz rodzin w danych miesiącach.

Miesiąc	Liczba dzieci	Liczba rodzin
Styczeń	11	6
Luty	11	6
Marzec	11	6
Kwiecień	11	6
Maj	11	6
Czerwiec	15	9
Lipiec	15	9
Sierpień	15	10
Wrzesień	19	15 dzieci w 11 rodzinach oraz 4

		dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym
Październik	19	15 dzieci w 12 rodzinach oraz 4 dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym
Listopad	19	15 dzieci w 12 rodzinach oraz 4 dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym
Grudzień	20	15 dzieci w 12 rodzinach oraz 5 dzieci w Domu Matki i Dziecka w Jasieńcu Iłżeckim Dolnym

Świadczenia przyznawane z pomocy społecznej (pomoc finansowa i niefinansowa).

Rodzaje świadczeń pieniężnych:

- **zasiłek stały** – przyznawany jest osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu niepełnosprawności lub z powodu wieku (kobiety – 60 lat, mężczyźni – 65 lat – w przypadku, gdy nie nabyli świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego),
- **zasiłek okresowy** – przyznawany jest ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, ewentualnie możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego,
- **zasiłek celowy** – świadczenie przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy można również otrzymać na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi, np. gdy spalił się dom oraz w przypadku klęski żywiołowej np. powodzi, gradobicia itp.,
- **specjalny zasiłek celowy** – świadczenie o szczególnym charakterze, przyznawane wyjątkowo osobom i rodzinom, które nie spełniają kryterium dochodowego.

Kryteria przyznawania świadczeń pieniężnych

Podstawą przyznania świadczeń pieniężnych jest spełnianie kryterium dochodowego, które w 2022r. wynosi 719 złotych – dla osoby samotnie gospodarującej. 600 złotych – dla osoby w rodzinie.

Za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony (bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej). Pomniejszoną o miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach, a także kwotą alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Do dochodu nie wlicza się jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego, zasiłku celowego, pomocy materialnej mającej charakter socjalny albo motywacyjny, przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty, wartości świadczenia w naturze oraz świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych.

Obok kryterium dochodowego, warunkiem udzielenia świadczenia pieniężnego jest wystąpienie przynajmniej jednej z okoliczności, określonych w ustawie o pomocy społecznej. Wątklarz tych okoliczności jest bardzo szeroki i obejmuje m.in. sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, zdarzenia losowe oraz klęski żywiołowe.

Świadczenia niepieniężne.

Obok świadczeń pieniężnych, Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje świadczenia niepieniężne. Udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

Rodzaje świadczeń niepieniężnych:

praca socjalna – świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji, istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny i jest świadczona bez względu na posiadany dochód,

składki na ubezpieczenie zdrowotne – przyznawane osobom pobierającym zasiłek stały, uchodźcom oraz osobom objętym indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego lub realizującym kontrakt socjalny,

sprawienie pogrzebu – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np. z powodów finansowych lub osobistych,

poradnictwo specjalistyczne – osoby zainteresowane mogą uzyskać nieodpłatnie poradę prawną w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów, mogą również skorzystać z poradnictwa psychologicznego,

schronienie, posiłek, niezbędne ubranie – udzielane osobom tego pozbawionym,

usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania – udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe,

program „**Opieka wytchnieniowa**”- program dotyczy członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami; konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności poprzez możliwość uzyskania doraźnej czasowej pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej,

program „**Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych do 75 r.ż.** - celem programu jest wsparcie społeczne w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych osób niepełnosprawnych w wieku do 75 r. ż. Z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jak również z orzeczeniami równoważnymi oraz dzieci do 16 r.ż z orzeczeniem o niepełnosprawności ze szczególnymi wskazaniami, tj. konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

program „**Opieka 75+**” - strategicznym celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej,

specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania– tak jak usługi zwykłe udzielane są osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Jednakże usługi te wyróżniają się dostosowaniem do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności oraz świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe,

domy pomocy społecznej – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.

Zadania zespołu interdyscyplinarnego i grupy roboczej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Natomiast do zadań grupy roboczej należy:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w 2019r.	Liczba powołanych Grup Roboczych w 2019r. (nie wliczając już działających)	Liczba spotkań Grup Roboczych w 2019r.	Liczba przekazanych przez Zespół Interdyscyplinarny/ Grupę Roboczą zawiadomień do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie	Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny / Grupę Roboczą Niebieskich Kart
4	26	45	2	14

W 2019 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 45 posiedzeń grup roboczych. Działania podejmowane były wobec 31 rodzin, w których miała zastosowanie procedura Niebieskiej Karty w 2019r. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem wynosiła 63 osoby, z tego 30 kobiet, 32 mężczyzn oraz jedno dziecko. W/w osoby zostały objęte pomocą w formie poradnictwa psychologicznego – 20 osób, prawnego- 20 osób, socjalnego - 10 osób, zawodowego i rodzinnego - 20 osób. 4 osoby skorzystały z pomocy Stowarzyszenia Hojne Serce

dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem w Radomiu. 7 rodzin było objętych wsparciem asystenta rodziny.

Pomoc w formie poradnictwa	Liczba osób objętych pomocą
Psychologicznego	20
Prawnego	20
Socjalnego	10
Zawodowego i rodzinnego	20
Stowarzyszenia Hojne Serce dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem w Radomiu	4
Wsparcia asystenta rodziny	7

Z przebiegu spotkań grup roboczych wynika, że interdyscyplinarność ma wiele zalet- szybki i pełny przepływ informacji między instytucjami, możliwość podjęcia działań zaplanowanych i skoordynowanych, nie powielających się i wykluczających wzajemnie.

Główną ideą zespołów interdyscyplinarnych jest stworzenie wspólnej płaszczyzny pracy dla pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie. Pomoc ta, aby była efektywna i skuteczna, wymaga zintegrowanych działań specjalistów. Dlatego też utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego jest najlepszą odpowiedzią na przypadki przemocy w rodzinie. Żaden pojedynczy profesjonalista ani instytucja nie są w stanie kompleksowo zareagować na takie sytuacje. W ramach pełnionych konsultacji zaobserwowano również, że w niektórych przypadkach, przemoc domowa i poważne zaniedbania wychowawcze występowały w związku z uzależnieniem od alkoholu. Poradnictwo miało też na celu pomoc w rozwiązaniu sytuacji problemowych z uwzględnieniem wewnętrznych przeżyć osoby zgłaszającej się po pomoc. Praca z klientem ukierunkowana była na zmianę zwyczajowego sposobu myślenia, postaw, sposobu podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów, tak aby maksymalizować konstruktywne wykorzystanie własnego potencjału i minimalizować niesprzyjające warunki środowiskowe, a także unikania w przyszłości działań, które prowadzą do problematycznej sytuacji życiowej. W niektórych przypadkach prowadzono poradnictwo rodzinne mające na celu łagodzenie sytuacji konfliktowych, narastania napięcia poprzez wgląd w sposoby komunikowania się w związku, rozumienia siebie nawzajem oraz zaspakajania potrzeb.

Pomoc psychologiczna koncentrowała się też wokół złożonej problematyki wychowawczej, głównie dotyczyła napotykaných przez rodziców trudności w postępowaniu z dziećmi, nieprawidłowych relacji rodzic-dziecko. Istota poradnictwa było między innymi dążenie do skorygowania postępowania wychowawczego rodziców poprzez podjęte próby zmian w nawykach, zwyczajach, relacjach między członkami rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy udzielał wsparcia poprzez:

Zapewnienie osobom doznającym przemocy wsparcia finansowego i pomocy w postaci pracy socjalnej,

Udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy.

Osoby doświadczające przemocy w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem HOJNE SERCE dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem w Radomiu miały możliwość korzystania z bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych, skorzystało 4 osoby.

Podejmowane działania zwiększyły wiedzę społeczności lokalnej w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zwiększyły się działania w zakresie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Zwiększenie dostępności dla osób doznających przemocy do profesjonalnej pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej.

Wspieranie rodzin jest podstawowym zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy, ponieważ kiedy rodzina funkcjonuje prawidłowo łatwiej pokonać sytuacje kryzysowe. Nie z każdym problemem można poradzić sobie samodzielnie, dlatego tutejszy Ośrodek proponuje wsparcie i pomoc specjalistów, aby rodzina mogła wyjść z kryzysu i prawidłowo funkcjonować.

Problemy Gminy Wierzbica według opinii społecznej

Przystępując do opracowywania Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Wierzbica Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019r. we współpracy z radnymi, sołtysami przeprowadził wśród mieszkańców gminy ankietę dotyczącą potrzeb oraz zakresu problemów społecznych. W badaniach ankietowych wzięli udział mieszkańcy gminy. Ankietę rozdawano m. N. w szkołach podczas zebrań z rodzicami oraz w czasie kontaktu osobistego z mieszkańcami. Ankieta dotyczyła wyznaczenia i oceny problemów społecznych, dotyczących jakości życia oraz wykazania działań, które umożliwiłyby poprawę funkcjonalności obszarów problemowych, wzrost jakości życia i ożywienie społeczne w gminie Wierzbica. W badaniu ankietowym wzięło udział 143 mieszkańców, którzy za najważniejsze problemy uznali:

Najważniejsze problemy na terenie miejscowości zamieszkania i Gminy Wierzbica wskazane przez mieszkańców.

Miejscowość	Najważniejsze problemy na terenie miejscowości zamieszkania i Gminy Wierzbica wskazane przez mieszkańców.
Wierzbica	Bezrobocie, alkoholizm, trudność dostania się do lekarza, brak parkingów.
Ruda Wielka	Alkoholizm, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych brak świetlicy dla młodzieży czy starszych dzieci, brak miejsc rekreacyjnych, brak stołówki w szkole, brak chodników.
Pomorzany	Brak komunikacji – autobusów, brak chodników, brak kanalizacji, słaba opieka medyczna, złe drogi.
Pomorzany Kolonia	Brak chodnika, zła nawierzchnia dróg, trudność dostania się do lekarza.
Zalesice	Brak integracji środowiska, nie dbanie o wspólne dobro gminy.
Zalesice Kolonia	Bardzo zły stan drogi, brak miejsca zabaw dla dzieci, brak chodnika, bezrobocie.
Łączany	Brak miejsca organizacji czasu dla młodzieży, alkoholizm, brak współpracy między ludźmi, brak boiska, brak parkingu przy targowisku.
Rzeczków	Brak dojazdu do Wierzbicy, złe oznaczenie numerów domów, brak świetlicy, trudność dostania się do lekarza, brak specjalistów w ośrodku zdrowia, bardzo duże bezrobocie.
Suliszka	Brak komunikacji, alkoholizm, brak świetlicy, brak oświetlenia, problem ze świadczeniami medycznymi.
Polany	Brak świetlicy, brak komunikacji publicznej, alkoholizm, brak ścieżki rowerowej, niedostateczne wykorzystanie funduszy unijnych, trudność dostania się do lekarza.
Polany Kolonia	Wczesne sięganie po alkohol, brak placu zabaw, trudności w dostaniu się do lekarza.
Błędów	Brak pobocza, brak placu zabaw, nieutrwalanie tradycji ludowych, problem z bieżącą wodą
Wierzbica Kolonia	Brak chodników, brak świetlicy, bezrobocie, zły dostęp do Ośrodka zdrowia, mało miejsc pracy, zbyt mała integracja mieszkańców.
Dąbrówka Warszawska	Brak dobrych dróg, alkoholizm, brak świetlic, brak komunikacji publicznej, problemy ze służbą zdrowia, bezrobocie
Podgórze	Bezrobocie, brak miejsca spotkań dla osób starszych, brak chodnika.
Stanisławów	Słaba komunikacja, brak chodników, zła droga, brak specjalistów lekarzy.

Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży oraz rodzin uważa Pan(i) za najważniejsze na terenie Gminy Wierzbica?

Miejscowość	Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży oraz rodzin uważa Pan(i) za najważniejsze na terenie Gminy Wierzbica?
Wierzbica	Brak pozytywnych wzorców i autorytetów, wczesne sięganie po alkohol, brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, niezaradność życiowa, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami, opieka na osobami zależnymi (starszymi, dziećmi, niepełnosprawnymi).
Ruda Wielka	Brak pozytywnych wzorców i autorytetów, wczesne sięganie po alkohol, brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, ubóstwo, niezaradność życiowa, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami, opieka na osobami zależnymi (starszymi, dziećmi, niepełnosprawnymi).
Pomorzany	Wczesne sięganie po alkohol, brak miejsc do zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, alkoholizm, problemy mieszkaniowe, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, opieka na osobami zależnymi (starszymi, dziećmi, niepełnosprawnymi).
Pomorzany Kolonia	Demoralizacja, bezrobocie, zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych, problemy mieszkaniowe, wczesne sięganie po alkohol, przemoc ze strony rodziców.
Zalesice	Wczesne sięganie po alkohol, niezaradność życiowa, zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych.
Zalesice Kolonia	Brak pozytywnych wzorców i autorytetów, wczesne sięganie po alkohol, demoralizacja, brak miejsc do zorganizowanych form spędzania wolnego czasu.
Łączany	Wczesne sięganie po alkohol, dostępność do środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze), demoralizacja, brak miejsc do zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, ograniczone możliwości rozwoju własnych zainteresowań, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami, niezaradność życiowa.
Rzeczków	Wczesne sięganie po alkohol, brak pozytywnych wzorców i autorytetów, demoralizacja, niezaradność życiowa, alkoholizm, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, bezrobocie.
Suliszka	Wczesne sięganie po alkohol, dostępność do środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, itp.), demoralizacja, brak miejsc do zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, ograniczone możliwości rozwoju własnych zainteresowań, niezaradność życiowa, alkoholizm, opieka nad osobami zależnymi (starszymi, dziećmi, niepełnosprawnymi), niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami.

Polany	Brak miejsc do zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, ograniczone możliwości, rozwoju własnych zainteresowań, wczesne sięganie po alkohol, niezaradność życiowa, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami, zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych, alkoholizm.
Polany Kolonia	Brak miejsc do zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, wczesne sięganie po alkohol, ograniczone możliwości rozwoju własnych zainteresowań, problemy mieszkaniowe.
Błędów	Brak pozytywnych wzorców i autorytetów, brak miejsc do zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, niezaradność życiowa, bezrobocie, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami.
Wierzbica Kolonia	Ograniczone możliwości rozwoju własnych zainteresowań, brak miejsc do zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, demoralizacja, niezaradność życiowa, alkoholizm, problemy mieszkaniowe, zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych, opieka nad osobami zależnymi(starszymi, dziećmi, niepełnosprawnymi).
Dąbrówka Warszawska	Wczesne sięganie po alkohol, brak miejsc do zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, ograniczone możliwości rozwoju własnych zainteresowań, alkoholizm, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami, bezrobocie.
Podgórk	Brak miejsc do zorganizowanych form spędzania czasu wolnego brak pozytywnych wzorców i autorytetów, wczesne sięganie po alkohol, ograniczone możliwości rozwoju własnych zainteresowań, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami, niezaradność życiowa, bezrobocie, ubóstwo.
Stanisławów	Brak miejsc do zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, ograniczone możliwości rozwoju własnych zainteresowań, niezaradność życiowa, alkoholizm, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, mieszkańcami.

Najważniejsze problemy społeczne osób starszych oraz problemy występujące w opiece zdrowotnej na terenie gminy.

Miejscowość	Najważniejsze problemy społeczne osób starszych oraz problemy występujące w opiece zdrowotnej na terenie gminy.
Wierzbica	Izolacja rodzinna, społeczna, samotność, niepełnosprawność, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu , brak wolontariuszy, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, mała liczba lekarzy specjalistów, kolejki od bardzo wczesnych godzin.
Ruda Wielka	Izolacja społeczna, niezdolność do samoobsługi, niepełnosprawność, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, długi okres oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów.
Pomorzany	Izolacja społeczna, rodzinna, odrzucenie, niezdolność do samoobsługi, bariery architektoniczne, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, mała liczba lekarzy specjalistów.
Pomorzany Kolonia	Bariery architektoniczne, niepełnosprawność, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, długi okres oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów.
Zalesice	Izolacja społeczna, izolacja rodzinna, mała liczba lekarzy specjalistów.
Zalesice Kolonia	Izolacja społeczna, brak zorganizowanych, form wspólnego spędzania czasu, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, mała liczba lekarzy specjalistów.
Łączany	Izolacja społeczna, izolacja rodzinna, niepełnosprawność, niezdolność do samoobsługi, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, mała liczba lekarzy specjalistów.
Rzeczków	Izolacja społeczna, bariery architektoniczne, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, długi okres oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów, kolejki w Ośrodku Zdrowia.
Suliszka	Izolacja społeczna, niepełnosprawność, niezdolność do samoobsługi, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, brak komunikacji autobusowej, trudność dostania się do lekarza rodzinnego , długi okres oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów.
Polany	Izolacja społeczna, niepełnosprawność, niezdolność do samoobsługi, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, bariery architektoniczne, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, długi okres oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów.
Polany Kolonia	Izolacja społeczna, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, bariery architektoniczne, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, długi okres

	oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów.
Błędów	Izolacja społeczna, niezdolność do samoobsługi, brak zorganizowanych form spędzania czasu, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, długi okres oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów.
Wierzbica Kolonia	Izolacja społeczna, izolacja rodzinna, niepełnosprawność, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, mała liczba lekarzy specjalistów, długi okres oczekiwania na usługi medyczne.
Dąbrówka Warszawska	Izolacja społeczna, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, bariery architektoniczne, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, długi okres oczekiwania na usługi medyczne, mała liczba lekarzy specjalistów.
Podgórki	Izolacja społeczna, izolacja rodzinna, niepełnosprawność, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, mała liczba lekarzy specjalistów, długi okres oczekiwania na usługi medyczne.
Stanisławów	Izolacja społeczna, izolacja rodzinna, niepełnosprawność, brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu, trudność dostania się do lekarza rodzinnego, mała liczba lekarzy specjalistów, długi okres oczekiwania na usługi medyczne.

Najważniejsze problemy w obszarze edukacji, sportu i kultury na terenie Gminy Wierzbica wskazane przez mieszkańców.

Miejscowość	Najważniejsze problemy w obszarze edukacji, sportu i kultury na terenie Gminy Wierzbica wskazane przez mieszkańców.
Wierzbica	Ograniczona liczba placówek wychowania przedszkolnego, niewykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, ograniczona liczba stołówek szkolnych, ograniczona baza rekreacyjno – turystyczna, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.
Ruda Wielka	niewykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, zbyt mała liczba świetlic, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.
Pomorzany	Niewystarczające wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, mała liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.

Pomorzany Kolonia	Ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, zbyt mała liczba świetlic, ograniczona baza rekreacyjno – turystyczna.
Zalesice	Ograniczona baza rekreacyjno - turystyczna, brak żłobka.
Zalesice Kolonia	Ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, niedostateczne wsparcie psychologiczno – pedagogiczne, ograniczona liczba stołówek, ograniczona liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową, ograniczona baza rekreacyjno- turystyczna, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży.
Łączany	Niewystarczające wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, niedostateczne wsparcie psychologiczno – pedagogiczne, ograniczona liczba stołówek szkolnych, zbyt mała liczba świetlic, mała liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.
Rzeczków	Ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, niedostateczne wsparcie psychologiczno- pedagogiczne, ograniczona liczba stołówek szkolnych, zbyt mała liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową, zbyt mała liczba świetlic, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży.
Suliszka	Ograniczona liczba placówek wychowania przedszkolnego, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, brak sali gimnastycznej, zbyt mała liczba świetlic, ograniczona baza rekreacyjno-turystyczna.
Polany	Niewystarczające wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, niedostateczne wsparcie psychologiczno- pedagogiczne, zbyt mała liczba świetlic, ograniczona baza rekreacyjno – turystyczna, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.
Polany Kolonia	Ograniczona liczba placówek wychowania przedszkolnego, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, zbyt mała liczba świetlic, ograniczona baza rekreacyjno- turystyczna.
Błędów	Ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, zbyt mała liczba świetlic, mała liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową.
Wierzbica Kolonia	Ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, ograniczona liczba stołówek szkolnych, zbyt mała liczba świetlic, ograniczona baza rekreacyjno-turystyczna, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.
Dąbrówka Warszawska	Ograniczona liczba placówek wychowania przedszkolnego, niewystarczające wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań edukacyjnych, zbyt mała liczba świetlic, niewykorzystany

	potencjał uzdolnionej młodzieży.
Podgórk	Ograniczona liczba placówek wychowania przedszkolnego, zbyt mała liczba świetlic, niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.
Stanisławów	Niewystarczające wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, zbyt mała liczba świetlic, ograniczona baza rekreacyjno- turystyczna, zbyt mało imprez i wydarzeń lokalnych.

Rozwiązania proponowane przez mieszkańców, które mogą być odpowiedzią na problemy społeczne występujące na terenie Gminy Wierzbica.

Miejscowość	Rozwiązania proponowane przez mieszkańców, które mogą być odpowiedzią na problemy społeczne występujące na terenie Gminy Wierzbica.
Wierzbica	Budowa placu zabaw, zajęcia pozalekcyjne, większa liczba zajęć sportowych, klub seniora, podjazdy, opieka dla osób starszych, aktywizacja osób starszych, rozmowy z psychologiem, organizacja pikników rodzinnych, wycieczki integracyjne, zorganizowanie grup wolontariatu.
Ruda Wielka	Miejsca spotkań, wybudowanie świetlic, zorganizowanie zabaw dla dzieci – choinka, , ognisko, zawody sportowe, pomoc młodzieży trudnej, kluby seniora, poprawa warunków mieszkaniowych, wsparcie dla rodzin mających problemy alkoholowe oraz tam gdzie występuje przemoc.
Pomorzany	Zwiększenie liczby świetlic, organizowanie imprez sportowych i kulturalnych, klub seniora, łatwiejszy dostęp do lekarzy, większe zainteresowanie osobami starszymi, zwiększenie miejsc pracy, spotkania ze specjalistami, zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach.
Pomorzany Kolonia	Organizowanie pomocy dla osób niepełnosprawnych, kontrola problemów alkoholowych, pomoc w znalezieniu pracy.
Zalesice	Pielęgnowanie tradycji i więzi rodzinnych, zorganizowanie Domu Seniora.
Zalesice Kolonia	Zajęcia, koła zainteresowań, spotkania seniorów, wycieczki dla seniorów, praca.
Łączany	Zwiększenie liczby opiekunek społecznych, integracja ze społeczeństwem warsztaty i koła zainteresowań dla uczniów, częste wizyty Policji w miejscach gdzie spotyka się młodzież, otwarte szkoły w czasie wolnym, festyny rodzinne, spotkania z ciekawymi ludźmi.
Rzeczków	Zagospodarowanie czasu wolnego od nauki, większe zainteresowanie ludźmi starszymi, miejsca spotkań dla osób starszych.

Suliszka	Świetlica, komunikacja autobusowa, otwarcie domu seniora, pomoc osobom starszym, zatrudnienie lekarzy specjalistów, zwiększenie miejsc w przedszkolach, wdrażanie projektów unijnych.
Polany	Zajęcia dodatkowe w świetlicach, więcej zajęć pozalekcyjnych, powstanie klubu seniora, wolontariat dla osób starszych, bezpłatne spotkania z psychologiem, dostęp do specjalistów.
Polany Kolonia	Budowa placu zabaw, zajęcia prowadzone w świetlicach wiejskich, większa ilość lekarzy specjalistów w Ośrodku Zdrowia, większy zasób zajęć pozalekcyjnych w GOK.
Błędów	Większa ilość świetlic, podjazdy dla osób niepełnosprawnych, wsparcie psychologiczne, więcej imprez okolicznościowych.
Wierzbica Kolonia	Świetlica, zajęcia pozalekcyjne, klub seniora, imprezy integracyjne, lepszy dostęp do lekarzy, kółka zainteresowań.
Dąbrówka Warszawska	Świetlica, darmowy Internet, plac zabaw, spotkania dla osób starszych, zorganizowanie wolontariatu niosącego pomoc osobom starszym, kluby seniora,
Podgórze	Więcej świetlic, pomoc urzędów w opiece nad niepełnosprawnymi, pomoc i kontrola urzędów i Policji.
Stanisławów	Większa ilość miejsc na zajęcia dodatkowe, wolontariat dla osób starszych, spotkania w klubie seniora, więcej wydarzeń dla rodzin z dziećmi.

Diagnoza

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzbica prowadzi do wniosku, iż od kilku lat mamy do czynienia z utrzymującą się tendencją, starzeniem się społeczeństwa. Przy malejącym udziale w całej zbiorowości ludności w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wobec powyższego nie można bagatelizować takich symptomów i należy przygotować się do zapewniania powiększającej się grupie osób starszych właściwych warunków do funkcjonowania w przestrzeni publicznej. Przede wszystkim należałoby zadbać o poprawę dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

Podstawowym problemem dotyczącym opieki zdrowotnej jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów i do części specjalistycznych świadczeń medycznych oraz niewydolny system finansowania usług medycznych. Frustrujące jest to, że do lekarza specjalisty nie możemy dostać się w terminie, który pozwala nam na podjęcie właściwej diagnozy i dalszego leczenia.

Na jakość życia mieszkańców znaczący wpływ mają także warunki mieszkaniowe.

Istniejące w Gminie Wierzbica zasoby mieszkaniowe nie gwarantują samodzielnego mieszkania każdej rodzinie. Sytuacja mieszkaniowa jest trudna dla wielu rodzin. Koniecznym jest realizacja inwestycji mieszkaniowych w zakresie pozyskiwania lokali mieszkalnych na poziomie zapewniających realizację wniosków o najem. Pośrednim wyjściem z tej trudnej sytuacji lokalowej jest przystąpienie gminy do programów społecznych rozwijających politykę budownictwa społecznego, przystąpienie gminy do programów rządowych, które pozwalają na remont i dostosowanie do właściwych, norm i standardów istniejących już zasobów lokalowych Gminy Wierzbica – np. Program Mieszkań Chronionych.

System edukacji w tym sieć przedszkoli i szkół w ocenie mieszkańców nie do końca dostosowany jest do potrzeb dzieci, uczniów oraz ich rodziców. Nie mniej jednak należy zaznaczyć, że istniejąca infrastruktura lokalowa szkół i przedszkoli na terenie Gminy Wierzbica w ostatnich latach przeszła gruntowny remont, w kilku przypadkach została rozbudowana i unowocześniona, co znacznie poprawiło komfort oraz standard tych placówek, wpływając bardzo pozytywnie na jakość świadczonych usług przez te podmioty. Analiza sytuacji społecznej uczniów spowodowała, że priorytetowymi działaniami wychowawczymi w obszarze edukacji stało się: tworzenie przyjaznego i bezpiecznego środowiska wychowawczego w szkołach; przeciwdziałanie wszelkiemu wykluczeniu społecznemu, zmniejszenie liczby uczniów zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwoju różnorodnych zainteresowań uczniów; poprawa stosunków rodzinnych, wspieranie pogłębiania więzi rodzinnych poprzez stworzenie warunków do wspólnej zabawy/zajęć; wspieranie rozwoju małego dziecka, poprzez upowszechnianie różnych form edukacji przedszkolnej. Szkoła jako instytucja stała się centrum działań społecznych jednostki samorządu terytorialnego, jak i organizacji pozarządowych. Stała się właściwym i dobrym przykładem partycypacji społecznej w środowisku lokalnym.

Szeroko rozumianą pomoc społeczną świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy, który realizuje nie tylko zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ale również ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Konieczne jest wprowadzenie ciągłych usprawnień w systemie pomocy społecznej w taki sposób, aby zwiększyć podmiotowość odbiorcy pomocy, który będzie miał większy niż dotychczas, wpływ na pokonanie swojej trudnej sytuacji życiowej, poprzez nie

tylko współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także poprzez świadomy wybór oferowanych usług socjalnych.

W ostatnich latach najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Gminie Wierzbica były długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz niepełnosprawność. Najczęściej beneficjentami GOPS były zatem rodziny borykające się z trudną sytuacją zdrowotną. Wynika to z wzrastającej populacji osób starszych i jest to odbiciem tendencji krajowej i europejskiej - starzejącego się społeczeństwa. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym wpływa na zapotrzebowanie na określone świadczenia zdrowotne i pielęgnacyjne. Ważnym wskaźnikiem zdrowia populacji jest odsetek osób niepełnosprawnych. Proces starzenia się społeczeństwa może również przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Biorąc pod uwagę skalę niepełnosprawności, a szerzej sytuację osób nią dotkniętych, należałoby nadal podejmować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, a z drugiej strony ułatwiały, poprzez rehabilitację, powrót (przynajmniej części osób niepełnosprawnych) na rynek pracy. Skuteczne działania na rzecz osób starszych i osób niepełnosprawnych wiążą się z koniecznością oferowania wsparcia typu: usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, dzienny pobyt czy całodobowy pobyt, w tym w postaci Domu Pomocy Społecznej.

Kolejnym problemem, na który należy położyć nacisk to **bezradność w sprawach opiekuńczych wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.** Dodatkowym zadaniem ustawowym dla gmin jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci.

Problemami, które odciskają piętno na kondycji mieszkańców są również **uzależnienia i przemoc w rodzinie.** Działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i współuzależnienia, planowane są w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są w oparciu o Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który między innymi koordynuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Istotą efektywności funkcjonowania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej jest realizacja działań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Szczegółowy zakres działań na rzecz dziecka i rodziny został ujęty w Gminnym Programie Wspierania Rodziny.

Program ma na celu zwiększenie wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców lub opiekunów rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczej; ograniczenie sytuacji kryzysowych w rodzinach, poprawę sytuacji dziecka w rodzinie; poszerzenie wiedzy społeczeństwa na temat pieczy zastępczej.

Obszary priorytetowe, cele oraz działania

Określone działania podejmowane będą w kierunku zabezpieczenia potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, przewyciężenia niedostatku, trudności życiowych spowodowanych utratą możliwości zarobkowania, niepełnosprawnością, starością, zwiększonym obciążeniem rodzinnym, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Celem nadrzędnym Strategii w dziedzinie pomocy społecznej jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Gminie Wierzbica i destabilizujących życie mieszkańców.

Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem aktywnej i skutecznej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie osób korzystających ze świadczeń socjalnych do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejącego potencjału instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze pomocy społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Realizacja celów zawartych w Strategii możliwa będzie poprzez opracowanie, wdrażanie i monitorowanie szczegółowych działań powstających w odpowiedzi na pojawiające się problemy społeczne oraz kontynuację już istniejących. Działania ukierunkowane są na rozwiązywanie najpilniejszych kwestii życia społecznego. Strategia stanowi także podstawę do usystematyzowania działań i objęcia ich kontrolą społeczną w zakresie efektywności poszczególnych przedsięwzięć.

Wybrane problemy społeczne poddane analizie / ocenie:

- Bezrobocie,
- Niepełnosprawność,
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Z danych przedstawionych w poprzedniej części wynika, że Gmina Wierzbica w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025 powinna podjąć działania o charakterze aktywnej integracji przede wszystkim w zakresie rozwiązywania problemów społecznych dotyczących kwestii bezrobocia, które często bywa przyczyną ubóstwa, kwestii osób niepełnosprawnych oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Charakterystyka wybranych problemów społecznych:

Bezrobocie

Opis i wnioski:

Dla celów projektu przyjęta została definicja bezrobocia opierająca się na kryterium braku pracy w momencie zgłoszenia się do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, choć niekoniecznie pozostawania w rejestrach Powiatowych Urzędów Pracy przez cały okres korzystania z usług i świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - osoba bezrobotna to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nieucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) Powiatowym Urzędzie Pracy.

Pozycja osób bezrobotnych na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały, można było zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Na brak pracy w Wierzbicy narażone są przede wszystkim: osoby o niższym poziomie wykształcenia, kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy, młodzież wkraczająca na rynek pracy lub ze krótkim doświadczeniem zawodowym, osoby, które przekroczyły 45-50 rok życia.

Powyższe wskazuje, że dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie osobom korzystającym z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest bezrobocie. Wskaźnik ten odzwierciedla trudną sytuację na lokalnym rynku pracy. Ponadto powrót na rynek pracy klientów Ośrodka jest utrudniony, a często nawet niemożliwy ze względu na niski poziom wykształcenia i kwalifikacji /lub ich brak/ oraz skutki, jakie stały się ich udziałem w związku z długotrwałym brakiem zatrudnienia /m.in.: niska samoocena, brak wiary w siebie i swoje możliwości, stres, bierność, brak motywacji, roszczeniowość. Należy przy tym zaznaczyć, że bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, to z nim, bowiem utożsamiają się sami klienci, potwierdzają go także dokumenty z Powiatowego Urzędu Pracy.

Jak wynika z analizy oraz obserwacji problem bezrobocia rzadko występuje w odosobnieniu, najczęściej obok niego, jako przyczyna lub skutek pojawiają się takie problemy jak: zaburzone życie

rodzinne, uzależnienia, przemoc, ubóstwo, bezdomność, problemy z prawem, z mieszkaniem itp. Nawarstwienie problemów jest często zgubne w skutkach i prowadzi do degradacji osób i rodzin.

Bezrobocie w Gminie Wierzbica jest jedną z najważniejszych kwestii społecznych. Pociąga za sobą i jest przyczyną nasilania się społecznych patologii takich jak: rozwody, trudności wychowawcze z dziećmi, eurosieroctwo, przestępczość młodocianych. Wywołuje negatywne skutki w sferze ekonomicznej i psychospołecznej, które nasilają się w miarę wydłużania się okresu pozostawania bez pracy. Zjawisko to prowadzi zawsze do obniżenia standardu życia, wywołuje pojawienie się poczucia krzywdy, frustracji, sprzyja izolacji społecznej, staje się czynnikiem utraty kwalifikacji zawodowych, pogarsza stan zdrowia, wpływa na wzrost konfliktów społecznych.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zaproponowany poniżej trójpodział jest wstępem do zmiany postrzegania problemów społecznych oraz przejścia z działań interwencyjnych na rzecz działań aktywizujących przypisanych konkretnym grupom potrzebujących w zależności od poziomu dotykającego ich problemu.

Poziom niski (1) – Osoba bezrobotna, czyli niepracująca, aktywnie poszukująca zatrudnienia w ciągu ostatniego miesiąca oraz gotowa podjąć pracę w ciągu najbliższych dwóch tygodni. Nie występuje efekt zniechęcenia bezskutecznym poszukiwaniem zatrudnienia;

Poziom średni (2) – Osoba zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako bezrobotna stosująca głównie bierne metody poszukiwania zatrudnienia. Osoba bezrobotna średniookresowo. Osoba doświadczająca „pułapki bezrobocia”;

Poziom wysoki (3) – Osoba pozostająca bez pracy długookresowo, zniechęcona poszukiwaniem zatrudnienia. Nie pracuje, od co najmniej dwóch lat. Nie współpracuje ze służbami zatrudnienia. Osoba o niskim poziomie zatrudnialności. Osoba doświadczająca „pułapki bierności”.

Prognoza i rekomendacje:

W perspektywie do 2025 roku poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Zakłada się, że po okresie obecnej recesji nastąpi poprawa sytuacji ekonomicznej w najbliższych latach, a co za tym idzie zmniejszeniu ulegnie poziom bezrobocia. Tym niemniej szereg osób pozostających obecnie bez pracy będzie miało utrudniony powrót do pełnej aktywności zawodowej (długotrwale bezrobotni, osoby uzależnione, osoby opuszczające zakłady karne). Wysiłki polityków społecznych winny skoncentrować się w tym okresie na rozwoju form zatrudnienia jakie stwarza ekonomia społeczna. Rozbudowa tego typu infrastruktury winna przynieść ograniczenie skutków bezrobocia w grupach szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Innowacyjne formy rozwiązywania problemu bezrobocia wymagają prowadzenia aktywnej polityki społecznej nie tylko na szczeblu samorządowym, gminnym, ale też na szczeblu centralnym. Na uwagę zasługuje tu również reforma pomocy społecznej, odejście od pasywnych form udzielania pomocy (świadczenia pieniężne) na rzecz kreowania aktywności u osób bezrobotnych, współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w rozwiązywaniu tak ważnej i kosztownej kwestii społecznej. Kosztami zaniechania będzie mniejszy nakład finansowy na utrzymanie osób długotrwale bezrobotnych. Działania o charakterze aktywnej integracji powinny zmierzać w kierunku rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, współpracy z organizacjami

pozarządowymi i innymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, prowadzenie działań aktywizujących i prewencyjnych w zakresie aktywnej polityki społecznej.

Wyzwania:

- Dostosowanie rynku pracy do zmian struktury demograficznej,
- Dostosowanie rynku pracy do niepewności i niestabilności spowodowanej np. kryzysem ekonomicznym w UE,
- Aktywizacja zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Efektywny system kształcenia zawodowego i technicznego,
- Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa ludności (intensyfikacja postaw pro-rozwojowych ludności i przedsiębiorczości),
- Dopasowanie ofert edukacji do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Analiza SWOT

Mocne strony

- systematyczne doskonalenie metod zarządzania w PUP,
- bezpośredni kontakt PUP z pracodawcami,
- zaangażowanie pracowników GOPS i PUP na rzecz problemu bezrobocia,
- realizacja projektów systemowych dla osób bezrobotnych,
- rozwinięte szkolnictwo wyższe, ▫ rozbudowane poradnictwo zawodowe,
- korzystne położenie komunikacyjne,
- klienci pomocy społecznej – bierni zawodowo są motywowani do zmiany swojej sytuacji życiowej i materialnej, np. kontrakt socjalny,
- realizacja projektów systemowych w zakresie przeciwdziałania tej kwestii społecznej,
- zasoby kadrowe pomocy społecznej.

Szanse

- poprawa sytuacji osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży i kobiet na rynku pracy dzięki aktywnym formom

Słabe strony

- odpływ wykształczonej młodzieży,
- jednokierunkowa migracja,
- niedostateczna informacja o rynku pracy dla młodzieży uczącej się,
- niski poziom kwalifikacji osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem,
- wzrost patologii społecznych: alkoholizmu, przestępczości, apatii społecznej, syndromu wyuczonej bezradności i rozpadu życia rodzinnego,
- brak wzorców rodzinnych dotyczących kształcenia, zdobycia wykształcenia,
- słabo rozwinięty system instytucji wspierania przedsiębiorczości,
- słaba aktywność społeczna,
- brak dużych zakładów szczególnie w sferze produkcyjnej.

Zagrożenia

- mała ilość inwestycji tworzących nowe miejsca pracy,
- niewystarczające środki finansowe na

- wspierania, wykorzystanie potencjału ludzkiego (bezrobotni) pod potrzeby inwestorów,
- identyfikacja władz lokalnych z problemami bezrobocia,
 - chęć rozwijania dialogu społecznego,
 - promowanie ekonomii społecznej,
 - współpraca z partnerami lokalnymi, regionalnymi i ponadregionalnymi,
 - współpraca z Województwem i sąsiednimi powiatami,
 - szybki postęp techniczny i technologiczny, jako szansa dla młodych dobrze wykształconych osób,
 - umiejętność pozyskiwania środków zew. na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.
- aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu,
- mała liczba pośredników pracy,
 - niedoskonałość i niestabilność przepisów dotyczących bezrobocia,
 - niekorzystna struktura wykształcenia osób bezrobotnych,
 - szybki postęp techniczny i technologiczny i niedostosowane w związku z nim kwalifikacje osób,
 - występowanie obaw, co do zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynikające z utrwalonych postaw wobec tej grupy.

Niepełnosprawność.

Opis i wnioski:

Osoby z niepełnosprawnością mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami (Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych).

Jedną z dominujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej jest długotrwała choroba oraz wiążąca się z nią niepełnosprawność. W tej grupie są przede wszystkim osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności, które nie nabyły prawa do świadczeń z ZUS, jak również osoby/ rodziny o niskich świadczeniach z ZUS, które nie są w stanie między innymi wykupić niezbędnych leków, opłacić czynszu należności za energię elektryczną itp.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnych realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez:

- działania mające na celu rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych. Zadania są realizowane m. in. poprzez: organizowanie warsztatów terapii zajęciowej, turnusów rehabilitacyjnych oraz zespołów ćwiczeń. Ponadto podejmowane są działania zmierzające do ograniczenia skutków niepełnosprawności i likwidacji barier architektonicznych. Dział realizuje również zadania wchodzące w zakres rehabilitacji zawodowej, której celem jest ułatwienie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu

zawodowego osobom niepełnosprawnym, poprzez umożliwienie korzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy;

- kierowanie osób do powiatowego zespołu orzekania o stopniu niepełnosprawności do celów poza rentowych (np.: w celu skorzystania z ulg komunikacyjnych, podatkowych, zatrudnienia, uczestnictwa w terapii zajęciowej, podjęcie pracy przez osoby legitymujące się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, możliwości uzyskania pomocy itp). Ponadto do zadań Ośrodka należy ustalanie uprawnień dzieci do zasiłku pielęgnacyjnego na rzecz dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności;
- zapewnianie pomocy domowej w formie usług opiekuńczych osobom potrzebującym wsparcia w zakresie zaspakajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej i pielęgnacji, kontaktu z otoczeniem. Zajmuje się także zapewnianiem specjalistycznych usług opiekuńczych.

Analizując problematykę niepełnosprawności należy zdawać sobie sprawę, że aktywizacją osób niepełnosprawnych zajmują się głównie organizacje pozarządowe, warsztaty terapii zajęciowej, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz ośrodki pomocy społecznej. Działania tych instytucji i organizacji zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, wspomaganie w procesie rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych, ograniczają się one jednak najczęściej tylko do członków lub uczestników procesu. Brak jest natomiast kompleksowych działań partnerskich, integrujących osoby niepełnosprawne z różnych placówek oraz osoby niepełnosprawne pozostające w swoim środowisku, ze środowiskiem lokalnym mających na celu przeciwdziałanie zjawisku wykluczania. Konieczne jest zatem stworzenie systemowych rozwiązań, które zapobiegałyby temu zjawisku i pozwalały osobom niepełnosprawnym na uczestnictwo w życiu społecznym.

Ponadto niezbędny jest rozwój instytucji świadczących kompleksową pomoc w zakresie rehabilitacji oraz aktywizacji społeczno – zawodowej. Niedostateczna jest również liczba warsztatów terapii zajęciowej lub podobnych instytucji umożliwiających wyjście z domu oraz nabycie lub rozwinięcie różnych umiejętności np.: z zakresu pełnienia ról społecznych, artystycznych, itp. Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą, konieczna jest zatem polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i aktywny udział w społeczeństwie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa oraz budowa dla tej grupy osób systemu wsparcia.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zgodnie z założeniami projektu ten problem można rozważać również w kategoriach nasilenia jego występowania:

Poziom niski (1) – osoba wymagająca niewielkiego, okresowego wsparcia w wybranych czynnościach wykraczających poza podstawowe aktywności dnia codziennego, lub terapii/rehabilitacji w niewielkim wymiarze czasowym. Może samodzielnie bądź z niewielkim wsparciem.

Poziom średni (2) – osoba wymagająca codziennego wsparcia w miejscu zamieszkania w postaci usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych), lub codziennej terapii/rehabilitacji. Wymaga wsparcia, by uczestniczyć w życiu społecznym.

Poziom wysoki (3) – osoba wymagająca stałego wsparcia w miejscu zamieszkania w większości podstawowych czynności dnia codziennego, lub codziennej intensywnej terapii/rehabilitacji. Jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym jedynie przy pomocy innej osoby. Spełnia kryteria pozwalające na skierowanie do placówki całodobowego pobytu.

Analiza SWOT

Mocne strony

- oferta edukacyjna dostosowywana do części potrzeb osób niepełnosprawnych,
- przedszkola i szkoły posiadające oddziały integracyjne, jak również istnienie szkół specjalnych skierowanych do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami
- sieć placówek zajmujących się rehabilitacją leczniczą i usprawniającą,
- osoby niepełnosprawne chętne do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych i korzystania z poradnictwa zawodowego,
- angażowanie społeczności lokalnej w działania wspierające i przełamywanie stereotypów środowiskowych – aktywizacja osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- świadczenie usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych).

Słabe strony

- mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych przy wysokim odsetku ww. grupy społecznej w strukturze beneficjentów GOPS,
- niedostateczna liczba ofert pracy wpływających do Powiatowego Urzędu Pracy skierowanych do osób niepełnosprawnych,
- niska stopa zatrudnienia osób z niepełnosprawnością,
- niewielki udział niepełnosprawnych w formach wsparcia i aktywizacji zawodowej,
- niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP,
- trudna sytuacja finansowa osób niepełnosprawnych,
- stereotypy i uprzedzenia do osób niepełnosprawnych, zwłaszcza osób psychicznie chorych,
- ograniczenia i trudności w znalezieniu wykwalifikowanej kadry specjalistów świadczących usługi opiekuńcze,
- niewielka liczba organizacji pozarządowych odpowiadających na konkurs ofert na zadania pomocy społecznej,
- brak standardów usług opiekuńczych,
- brak dobrze wyposażonej publicznej, ogólnodostępnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- brak kompleksowych działań

partnerskich,

- brak chętnych osób do prowadzenia rodzinnych domów pomocy społecznej,
- słabo rozwinięta infrastruktura systemu opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi.

Szanse

- wzrost poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie aktywności potencjalnych pracodawców,
- likwidacja barier architektonicznych i w komunikowaniu się,
- egzekwowanie przepisów dotyczących przystosowania obiektów budowlanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępu do nowoczesnych systemów informacyjnych (w tym pomoc w zakupie sprzętu komputerowego i w dostępie do Internetu),
- współpraca z mediami w celu kształtowania pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej oraz upowszechniania wiedzy o ww. grupach społecznych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym,
- dostęp do finansowania inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością ze środków funduszy strukturalnych,
- umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych.

Prognoza i rekomendacje:

Przy wielości podmiotów oferujących osobom niepełnosprawnym rehabilitację społeczną, zdrowotną i zawodową zachodzi potrzeba zwiększenia koordynacji działań zarówno instytucji samorządowych jak i pozarządowych. Przy zakładanej do 2025 roku wzrastającej liczbie osób

Zagrożenia

- starzenie się społeczeństwa, wzrost odsetek osób starszych w strukturze społecznej,
- rosnąca liczba osób niepełnosprawnych,
- uzależnienie od pomocy społecznej,
- niedostosowanie wymogów rynku pracy do struktury mieszkańców Wierzbicy,
- relatywnie coraz niższe (wobec kosztów utrzymania) świadczenia emerytalno-rentowe,
- utrudniony dostęp do bezpłatnych usług opieki zdrowotnej,
- ograniczone możliwości sfinansowania badania stanu zjawiska niepełnosprawności.

niepełnosprawnych należy zadbać o indywidualizację rozwoju dla osób pozostających w wieku aktywności zawodowej, zindywidualizowaną rehabilitację i opiekę dla niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym. Wzrastająca systematycznie liczba osób niepełnosprawnych wymaga dostosowania gminy do potrzeb tej grupy społecznej, co oznacza systematyczne diagnozowanie potrzeb tej grupy oraz inwentaryzację istniejących barier nie tylko architektonicznych, ale także mentalnych.

Wyzwania:

- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji dostosowanej optymalnie do potrzeb osoby z niepełnosprawnością,
- Spójne monitorowanie skali problemu,
- Aktywizowanie społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem własnej aktywności osoby niepełnosprawnej w podejmowaniu wyzwań,
- Tworzenie i rozwijanie spójnego systemu aktywizacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin zwiększających autonomię osoby i rodziny. Promowanie systemowych rozwiązań,
- Prowadzenie działań wielosektorowych (pomoc społeczna, rynek pracy, ochrona zdrowia),
- Rozwój usług środowiskowych wspierających osoby chore i niepełnosprawne oraz ich rodziny. Deinstytucjonalizacja usług,
- Promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym i chronionym rynku pracy,
- Zapewnienie dostępności do edukacji osób niepełnosprawnych,
- Wspieranie inicjatyw tworzenia i rozwijania działalności wszelkich grup samopomocowych dla rodzin dotkniętych niepełnosprawnością.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Opis i wnioski:

W projekcie przyjęto, że bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oznacza następujące grupy problemów (według źródła ich pochodzenia):

- problemy wynikające z postawy/zachowań rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- problemy wynikające z postawy/działań rodziców w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego;
- problemy wynikające z postawy/zachowań dzieci.

Warto zwrócić uwagę na dokonujące się zmiany jakościowe w sposobie funkcjonowania rodzin. Zła sytuacja materialna, brak środków do życia, trudna sytuacja na rynku pracy, niskie wynagrodzenia, polaryzacja dochodów niosą ze sobą negatywne konsekwencje.

Rodziny te najczęściej w związku z trudnościami finansowymi, brakiem możliwości zmiany sytuacji nie potrafią radzić sobie z problemami dnia codziennego i dlatego korzystają z różnych form

pomocy oraz wsparcia, zarówno pieniężnych jak i niepieniężnych. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych i niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości.

Problemy społeczne mają wielowymiarowy charakter i ich rozwiązanie wymaga systemowych rozstrzygnięć, zintegrowanej współpracy instytucjonalnej, angażującej sferę polityczną, gospodarczą i społeczną. Dlatego też wskazane jest stworzenie zintegrowanego systemu pomocy skierowanego ku całej rodzinie, a nie odrębnie do poszczególnych jej członków. Należy doprowadzić do wypracowania wspólnych programów i współdziałania wszystkich podmiotów powołanych w celu rozwiązywania społecznych problemów. Ze względu na dobro dzieci i konieczność podnoszenia standardu usług w zakresie rozwoju systemu opieki nad dzieckiem i rodziną konieczna jest kontynuacja podejmowanych w latach ubiegłych działań i rozwijanie szeroko rozumianej rodzinnej opieki zastępczej w miejsce opieki instytucjonalnej.

Opieka popołudniowa dla dzieci, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych na terenie Wierzbicy świadczona jest przez sieć mini świetlic i ognisk dla dzieci, działających przy szkołach, parafiach. Należy wskazać, że system ten należy w dalszym ciągu rozbudowywać i udoskonalać, w taki sposób, aby zabezpieczyć opiekę nad dziećmi do lat 3, dzięki czemu wzrośnie aktywność zawodowa rodziców, zwłaszcza matek, które miałyby możliwość powrotu do pracy.

Analizując sytuację rodzinną i środowiskową młodych mieszkańców Wierzbicy, należy zwrócić uwagę w szczególności na sytuację dzieci pochodzących z rodzin ubogich, dotkniętych problemem bezrobocia i uzależnieniem. To w nich najczęściej dochodzi do marginalizowania potrzeb dziecka, zaniedbań wychowawczych i przemocy. Należy zwrócić uwagę, że wobec zaniedbań oraz przemocy w rodzinie nie można być obojętnym, dlatego tak ważne jest, aby reagować niezależnie od sytuacji.

Pedagodzy szkolni w odniesieniu do sytuacji dzieci i rodzin, które wspierają, wskazują na:

- potrzebę intensyfikacji pracy z rodzinami dotkniętymi dziedzicznym bezrobociem (oraz chronicznie uchylającymi się od zatrudnienia), przemocą i alkoholizmem,
- potrzebę zwiększenia środków na pedagogizację i psychoedukację rodziców,
- konieczność poszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych jako zdrowej formy spędzania czasu wolnego,
- dofinansowanie wycieczek szkolnych, wypoczynku letniego i zimowego, dożywiania oraz szerszej oferty form kształcenia dla dzieci z deficytami.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zgodnie z założeniami projektu zaproponowano następujący podział nasilenia występowania problemu niepełnosprawności:

Poziom niski (1) – Rodzina z dzieckiem, w której zaburzone są funkcje rodziny, np. zaniedbywanie niektórych potrzeb dziecka (-ci), złe gospodarowanie budżetem domowym czy prowadzenia

gospodarstwa domowego. Podejmuje współpracę/wykazuje aktywność/aktywnie przeciwdziała. Wymaga niewielkiego wsparcia ze strony służb społecznych.

Poziom średni (2) – Rodzina z dzieckiem, w której występuje niesamodzielność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych o utrwalonych złych nawykach zarówno w sferze prowadzenia gospodarstwa domowego, jak i w kwestii wychowywania dzieci, relacji między członkami rodziny. Wymagająca znacznego wsparcia ze strony innych osób w przewyżnianiu napotkanych problemów opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc osób trzecich pozwala na usamodzielnienie rodziny.

Poziom wysoki (3) – Rodzina z dzieckiem, w której występuje wiele problemów opiekuńczo-wychowawczych, w bardzo dużym stopniu niesamodzielna, wymagająca bardzo dużo pomocy ze strony osób trzecich), często pod nadzorem kuratora sądowego. Zagrożenie przejęcia dziecka(-ci) przez instytucje pieczy zastępczej. Nie podejmuje współpracy.

Prognoza i rekomendacje:

Mając na uwadze aktualne tendencje społeczne należy założyć, że do 2025 roku nadal problemem społecznym będzie rozpad rodzin i w konsekwencji obowiązek opieki na dziećmi pozbawionymi rodzin poprawnie spełniających swoje funkcje. Kryzys rodziny przekładający się na upośledzenie jej funkcji wychowawczych winien zmobilizować system pomocy społecznej do rozwoju pracy socjalnej oraz asystentury rodzin. Wzmacnianie rodziny wraz z rozwojem atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego adresowanych do dzieci i młodzieży, winno przełożyć się na ograniczenie rozwoju zachowań patologicznych jak np. rozbojów czy prostytucji wśród młodzieży. Choć kwestia powyższa nie jest jeszcze dostatecznie diagnozowana w przypadku Wierzbicy, to badania realizowane w innych gminach, pozwalają na założenie, że kwestia ta w najbliższych latach może także tutaj dynamicznie się rozwijać. Analizując kwestie przemocy w rodzinie, wydaje się, że o ile jej poziom nie będzie w najbliższych latach wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków przemocy będzie ulegało ujawnieniu. W związku z powyższym instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy jak i poprzez stosowne programy psychologiczne jej sprawcom.

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych. W trosce o harmonijny rozwój dzieci i młodzieży podejmowane powinny być działania pomocowe w formach finansowych i rzeczowych kompensujące braki w zakresie edukacji, kultury, zagospodarowania czasu wolnego oraz potrzeb bytowych. W tego rodzaju działania powinien być wykorzystywany potencjał organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Wierzbicy.

Wyzwania:

- Wzrost roli aktywnych form pomocy, usług, programów profilaktyki w systemie pomocy dziecku i rodzinie;
- Deinstytucjonalizacja usług na rzecz dziecka i rodziny;

- Rozwój specjalistycznego poradnictwa rodzinnego;
- Rozwój współpracy samorządów w szczególności w formie zlecania zadań własnych i zleconych z obszaru dziecka i rodziny organizacjom pozarządowym;
- Zmiana proporcji w udzielanych świadczeniach z form biernych głównie pieniężnych na formy aktywizujące rodzinę do samodzielności;
- Zapobieganie dysfunkcji i marginalizacji rodzin;
- Rozwój kompleksowego systemu instytucji pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji i zdrowia na rzecz pomocy dziecku i rodzinie;
- Rozwijanie adekwatnych do potrzeb form wspierania rodzin wieloproblemowych.

Analiza SWOT:

Mocne strony

- ośrodki wsparcia zapewniające kompleksową i specjalistyczną pomoc rodzinie,
- różnorodność form pracy z rodziną (m.in. praca kontraktem socjalnym z rodziną dysfunkcyjną, wprowadzenie „Asystenta rodziny”, praca z dziećmi i młodzieżą wyrównująca ich braki edukacyjne i szanse rozwoju, poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy, szkolenia rodzin) mające na celu wzmocnienie potencjału rodziny,
- tworzenie i realizowanie pilotażowych i innowacyjnych projektów przez GOPS (np. projekt „Asystent rodziny”),
- pozyskiwanie źródeł finansowania z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i Europejskiego Funduszu Społecznego na projekty wspierające rodziny niewydolne wychowawczo i w trudnej sytuacji materialnej,
- systematyczne i kompleksowe realizowanie polityki dożywiania najbardziej potrzebujących rodzin i dzieci,
- działania profilaktyczne GOPS w opiece nad dzieckiem i rodziną ograniczają

Słabe strony

- utrzymywanie się w systemie pomocy społecznej wysokiej liczby rodzin słabo zmotywowanych do zmiany swojej sytuacji życiowej,
- niedostateczna liczba skoordynowanych działań na rzecz rodzin i dzieci,
- zbyt mała liczba wspólnie ustalanych działań w zakresie polityki prorodzinnej,
- brak tym samym długofalowych inicjatyw wykorzystujących wszystkie zasoby instytucjonalne gminy do pomocy społecznej (GOPS, placówki oświatowe, Policja, Sąd),
- ograniczona liczba kandydatów na niespokrewnione rodziny zastępcze lub opiekunów prawnych,
- uzależnienie od alkoholu członków rodziny,
- wysokie koszty utrzymania mieszkania,
- niewystarczająca ilość placówek wsparcia dziennego.

liczbę dzieci kierowanych do opieki zastępczej, ▪ kreowanie rodzinnej opieki zastępczej poprzez m. in. tworzenie zawodowych rodzin zastępczych, zmniejszanie liczby miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej,

- współpraca pracowników GOPS z pedagogami szkolnymi, Sądem i Policją,
- wspieranie w funkcjonowaniu Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego

Szanse

- zintegrowanie systemu wsparcia dziecka i rodziny,
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodziny,
- promowanie dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie działań na rzecz pomocy dziecku i rodzinie,
- dostęp finansowania inicjatyw na rzecz rodzin i dzieci ze środków funduszy strukturalnych UE,
- podejmowanie działań przez władze lokalne na rzecz dziecka i rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju i odkrywania potencjału dzieci i młodzieży,
- dostępność do różnych form kształcenia dla dzieci z deficytami.

Zagrożenia

- zmiany demograficzne (starzejąca się społeczność Wierzbicy) utrudniają pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych,
- postępujące rozluźnienie więzów rodzinnych,
- zmiany jakościowe dokonujące się w sposobie funkcjonowania rodzin (osłabianie i zanik więzi rodzinnych wynikające z wyjazdów zarobkowych za granicę),
- bierność klientów pomocy społecznej i zjawisko dziedziczenia biedy, uzależnienia od pomocy społecznej,
- zagrożenie bezdomnością osób i rodzin o niskich dochodach,
- wzrost liczby rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- wzrastająca liczba dzieci i młodzieży podejmujących zachowania ryzykowne,
- ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej.

Zespół dokonujący analizy istniejących problemów społecznych Wierzbicy korzystał z bazy danych, którymi dysponują: Wojewódzki Urząd Statystyczny, Urząd Gminy Wierzbicy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe oraz inne instytucje uczestniczące w rozwiązywaniu tych problemów. W celu dopełnienia wiedzy w tym

zakresie uściślono wątpliwe kwestie z Zespołem ds. aktualizacji Strategii oraz przeprowadzono analizę SWOT.

Analiza realizowana na potrzeby niniejszego dokumentu wykazała, że w Wierzbicy występują problemy specyficzne dla obszarów metropolitalnych, w których obserwujemy skumulowanie różnorodnych kwestii społecznych na stosunkowo ograniczonym obszarze przestrzennym. Sytuacja ta powinna skłaniać planistów polityki społecznej do poszukiwań takich rozwiązań, by społeczność rozwijała się w sposób zrównoważony. Wymaga to znacznych nakładów finansowych na inwestowanie w kapitał społeczny. Szczegółowe diagnozy poszczególnych problemów społecznych zawarte są w gminnym programach (jednorocznych lub wieloletnich). W aktualizacji dokumentu strategicznego skoncentrowano się na najistotniejszych przesłankach poszczególnych kwestii społecznych, których rozpoznanie umożliwiło konstrukcję części programowej dokumentu.

Należy zauważyć, że wszelkie działania w zakresie polityki i pomocy społecznej mają ograniczony zasięg, a część mieszkańców nie podda się proponowanym działaniom lub nie przyjmie pomocy. Biorąc pod uwagę powyższe oraz wyniki diagnozy i zakres możliwości kompetencyjnych samorządu lokalnego, wynikający z regulacji prawnych, wskazano trzy najważniejsze obszary problemowe: bezrobocie, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej jest bezrobocie. Cechą charakterystyczną bezrobotnych w Gminie Wierzbica już kilkakrotnie wspomnianym w tym dokumencie jest niskie wykształcenie, które utrudnia znalezienie zatrudnienia. Dominującą grupą wśród osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne i bez prawa do zasiłku. Wskazane powyżej dane odzwierciedlają trudną sytuację na rynku pracy. Jak wynika z analizy oraz obserwacji problem bezrobocia rzadko występuje w odosobnieniu, najczęściej obok niego, jako przyczyna lub skutek pojawia się: ubóstwo, alkoholizm, przemoc, przestępczość, eurosieroctwo, bezdomność.

Na kolejnym miejscu problemów pojawiają się sprawy związane z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą. Osoby te borykają się z trudnościami finansowymi, związanymi z ponoszeniem wysokich kosztów leczenia oraz zakupu leków. Problemem osób niepełnosprawnych są trudności w uczestniczeniu w życiu społecznym, edukacyjnym i zawodowym. Osoby niepełnosprawne są zdecydowanie gorzej wykształcone, co wynika z barier architektonicznych w szkołach, barier w komunikowaniu się, problemów związanych z dojazdem do miejsca kształcenia, wyposażeniem w sprzęt rehabilitacyjny oraz pomoce dydaktyczne.

W przypadku rodzin mieszkających w Gminie Wierzbica głównym problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodziny te, najczęściej w związku z trudnościami finansowymi, brakiem wzorców wychowawczych, niezaradnością życiową nie potrafią radzić sobie w przewyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w instytucjonalnej pieczy zastępczej lub w placówkach resocjalizacyjnych. Formy oddziaływań w wymienionych obszarach problemowych wymagają prowadzenia aktywnej polityki społecznej.

Analiza SWOT.

Planowanie strategiczne posiada też swoje specyficzne instrumenty z zakresu analizy strategicznej, które są wykorzystywane do konstrukcji diagnozy w strategii rozwiązywania problemów społecznych. Analiza SWOT stała się nieodłącznym elementem procedur zarządzania strategicznego w wielu sferach życia społecznego i gospodarczego oraz w różnych skalach przestrzennych. Najczęściej stosowana jest, jako synteza diagnozy wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju jednostek terytorialnych. Celem analizy SWOT jest określenie i analiza czynników pod kątem pozytywnego i negatywnego wpływu na rozwój gminy. Pozwala to wyodrębnić następujące grupy czynników, zjawisk i procesów: szanse – pozytywne zewnętrzne (zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju), zagrożenia – negatywne zewnętrzne (czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery), mocne strony – pozytywne wewnętrzne (atuty, walory gminy), słabe strony – negatywne wewnętrzne (zjawiska ograniczające możliwości rozwoju gminy).

Mocne strony

- współpraca władz samorządowych z instytucjami i organizacjami na rzecz realizacji programów z zakresu pomocy społecznej, bezrobocia, niepełnosprawności i edukacji,
- wykwalifikowana kadra instytucji i organizacji pracujących na rzecz mieszkańców gminy,
- dobra organizacja pracy jednostek organizacyjnych i administracji publicznej,
- wystarczająca do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych w GOPS,
- umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych,
- doświadczenia w zakresie realizacji programów profilaktycznych, naprawczych,
- rozwinięte formy pomocy pozamaterialnej,
- doświadczenia w zakresie metod pracy z grupami i społecznościami lokalnymi,
- zaangażowanie się mieszkańców w działania wolontarystyczne oraz rozwój

Słabe strony

- trudna sytuacja na rynku pracy, wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych,
- bierna postawa świadczeniobiorców w rozwiązywaniu problemów życiowych,
- niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców,
- utrzymująca się ilość osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem,
- rosnące koszty utrzymania,
- niskie wykształcenie osób bezrobotnych, odpływ wykwalifikowanej kadry,
- ograniczone możliwości znalezienia pracy pomimo dodatkowych programów aktywizujących,
- brak wiedzy o dostępności do bazy danych o kompetencjach instytucji i organizacji świadczących pomoc mieszkańcom gminy w zakresie rozwiązywania problemów,
- bariery architektoniczne i społeczne

- grup wsparcia dla różnej kategorii osób,
- różnorodność form wsparcia dla osób bezrobotnych proponowanych przez PUP, GOPS,
- wysoki odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- polityka preferencji dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Szanse

- integracja środowisk lokalnych,
- możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych,
- aktywność społeczeństwa w podejmowaniu działalności gospodarczej oraz samozatrudnienia,
- współpraca władz samorządowych z instytucjami i organizacjami na rzecz realizacji programów z zakresu pomocy społecznej, osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- działania na rzecz aktywizacji osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- szansa na tworzenie nowych miejsc pracy, poprzez pozyskanie inwestorów zewnętrznych, którzy będą rozpoczynać i prowadzić firmy na terenie Gminy Wierzbica, impulsem może stać się Port Lotniczy Warszawa-Radom zlokalizowany 20 km od Wierzbicy
- upowszechnianie informacji dotyczących praw i problemów osób niepełnosprawnych,
- podnoszenie skuteczności działania służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, eliminowanie przyczyn i źródeł zagrożenia;
- budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny, wspieranie rozwoju i promowanie rodzinnej pieczy

uniemożliwiający osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym,

- niewystarczająca liczba lokali socjalnych,
- proces starzenia się ludności,
- mała liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Zagrożenia

- dysfunkcje rodziny spowodowane przez migracje zarobkowe, zwiększająca się liczba rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej,
- brak motywacji do podnoszenia poziomu wiedzy z powodu trudności z znalezieniem zatrudnienia,
- bierna postawa osób niepełnosprawnych, nieaktywnych zawodowo,
- zagrożenie demograficzne - starzejące się społeczeństwo,
- przestępczość i patologie społeczne,
- wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy społecznej,
- narastanie zjawiska „wyuczona bezradność”,
- niekorzystne dla samorządów przepisy prawne zwiększające zobowiązania gminy wobec mieszkańców - bez pokrycia z budżetu państwa.

zastępczej,

- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczaniu społecznemu rodzin oraz osób niepełnosprawnych,
- realizacja programów, projektów, szkoleń,
- wykorzystywanie istniejącej już infrastruktury społecznej,
- oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu wolnego,
- dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się (Internet).

Dodatkowa analiza SWOT dla pozostałych interesujących obszarów działalności Gminy Wierzbica.

OBSZAR - WSPIERANIE OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra gotowa do świadczenia usług na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystna struktura osób bezrobotnych charakteryzująca się m.in.: dużym udziałem osób młodych do 30 r. życia, wysokim udziałem bezrobocia długotrwałego i rodzinnego. • Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego. • Ograniczona i zbyt mała liczba powstających nowych miejsc pracy. • Niewystarczająca umiejętność efektywnego zarządzania gospodarstwem domowym. • Brak wystarczającej ilości lokali mieszkalnych typu socjalne, komunalne do realizacji wszystkich wniosków o najem lokali w stosunku do liczby gospodarstw domowych.
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiedni wzrost gospodarczy, pozwalający na tworzenie nowych miejsc pracy w gminie. • Dostępność dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS. • Podejmowanie działań mających na celu efektywną aktywizację społeczno - zawodową osób niepracujących wcześniej i poszukujących pracy, mających problem z samodzielnym poszukiwaniem, utrzymaniem pracy. • Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych oraz rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych z sektorem niepublicznym w obszarze pomocy społecznej i integracji, w tym współpraca ośrodka pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy. • Utrzymanie wsparcia materialnego dla rodzin. • Propagowanie idei wolontariatu. • Rozwój dialogu i partnerstwa społecznego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębianie się różnic w poziomie życia ludności. • Nasilanie się negatywnych społecznych skutków wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym pozostających bez pracy. • Dziedziczenie bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego. • Pogorszenie się jakościowej struktury bezrobocia pomimo spadku jego poziomu. • Odpływ ludzi w wieku produkcyjnym, w tym wysoko wykwalifikowanych. • Niekorzystne tendencje demograficzne (migracje zarobkowe, niż demograficzny, starzenie się społeczeństwa). • Zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych. • Wzrost zapotrzebowania na mieszkania typu socjalne, komunalne związane z niewystarczającymi zasobami lokalowymi gminy. • Niewystarczające w stosunku do potrzeb środki przeznaczone na remonty kapitalne w zasobach mieszkaniowych gminy.
OBSZAR - WSPIERANIE RODZIN	
Mocne strony	Słabe strony

<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie rodzinom bezpłatnego dostępu do poradnictwa specjalistycznego. • Zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny. • Współpraca ośrodka pomocy społecznej m.in z placówkami oświatowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnych działań na rzecz rodziny. • Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne. • Efektywna praca socjalna. • Rozwijanie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. • Prowadzenie działań aktywizujących społeczność lokalną. • Współpraca z ośrodkami leczenia odwykowego dla osób uzależnionych i współuzależnionych. • Rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego Kształcenie specjalne w przedszkolach i szkołach (wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, oddziały integracyjne, nauczanie indywidualne, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze). • Rozwój pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieci i młodzieży. • Rozwijanie i poszerzanie dla dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Dysfunkcje w rodzinach wynikające w szczególności z problemów opiekuńczo-wychowawczych. • Pogłębiające się zjawisko euro sieroctwa. • Problemy finansowe i ubóstwo części rodzin. • Postawy roszczeniowe części rodzin korzystających ze wsparcia ośrodka. • Występujący problem sięgania po alkohol, papierosy, narkotyki, inne używki wśród dzieci i młodzieży. • Niewystarczająca baza lokalowa, dla sprawców przemocy w rodzinie w celu odizolowania od ofiar. • Pogłębiający się kryzys rodziny, przejmowanie funkcji rodziny przez instytucje. • Słaba dostępność opieki medycznej, także w szkołach.
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie. • Prowadzenie dodatkowych zadań wspierających integrację rodziny z jej 	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracenie rodzinnych wartości. • Starzenie się społeczeństwa. • Zaburzona komunikacja się

<p>otoczeniem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostępność dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS na rzecz rodzin. • Rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży. • Zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców co do zagrożeń związanych z uzależnieniami. • Poszerzanie działań pomocowych dla rodzin, dzieci i młodzieży. • Rozwój organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży. • Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. 	<p>w relacjach wzajemnych w rodzinie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stereotypy tworzące niekorzystny klimat dla osób korzystających ze wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej. • Zjawisko „eurosieroctwa”. • Brak jednoznacznej negacji dla zjawiska przemocy w rodzinie. • Niewystarczająca liczba kandydatów na rodziców zastępczych i rodziny pomocowe. • Zbyt długi okres oczekiwania na specjalistyczną opiekę medyczną.
---	---

OBSZAR - WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych i osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi. • Pomoc w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym. • Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych • Zwiększanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i osób starszych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce. • Prowadzenie działań służących tworzeniu miejsc pracy dla osób 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa • Niewystarczający system wsparcia dla osób długotrwale przewlekle chorych. • Narastający problem braku opieki nad osobami starszymi i osobami niepełnosprawnymi ze strony rodziny. • Ograniczone możliwości działań w zakresie zapobiegania problemowi pogłębiającego się ubóstwa osób starszych, chorych i osób niepełnosprawnych.

<p>niepełnosprawnych i zwiększeniu możliwości ich zatrudnienia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działania inicjujące wolontariat na rzecz i wśród osób starszych i osób niepełnosprawnych. • Realizacja działań prozdrowotnych na rzecz osób starszych. 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność dodatkowych środków, skierowanych do osób starszych, osób niepełnosprawnych i osób przewlekle chorych. • Poszerzanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i osoby niepełnosprawne. • Zwiększanie wachlarza form wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji zawodowej. • Wzrost społecznej akceptacji osób starszych i osób niepełnosprawnych. • Możliwość uzyskania przez osoby starsze i osoby niepełnosprawne pomocy ze strony rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa oraz wzrost liczby osób niepełnosprawnych. • Niskie świadczenia emerytalno-rentowe. • Zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych. • Zmiany demograficzne, skutkujące wcześniejszym korzystaniem z systemu instytucjonalnego wsparcia. • Zrzucanie odpowiedzialności za opiekę nad osobą starszą, osobą niepełnosprawną na instytucje. • Zwiększająca się liczba usług opiekuńczych dla osób starszych, osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi. • Zbyt długi okres oczekiwania na bezpłatne usługi rehabilitacyjne. • Zwiększająca się liczba osób starszych wymagających całodobowej opieki. • Niski poziom życia osób starszych.

Cele strategii.

Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2021-2025 wskazuje na trzy najważniejsze priorytety, na których zamierza skoncentrować lokalną politykę społeczną.

Na szczególną uwagę zasługują **rodziny niepełne, rodziny wielodzietne, rodziny z osobami z niepełnosprawnościami** - jako bardzo często żyjące na pograniczu ubóstwa. System pomocy społecznej i system świadczeń rodzinnych powinien być szczególnie wyczulony na sytuację materialną oraz pojawiającą się przemoc, uzależnienia, problemy opiekuńczo- wychowawcze. Bezpieczeństwo socjalne m. in. poprzez pracę, determinującą rozwój kapitału społecznego, wiąże w swoim obszarze znaczeniowym nie tylko konieczność rozwiązywania kwestii bezrobocia, minimalizację ubóstwa, dając podstawę bytu mieszkańcom Wierzbicy, ale także aktywizację społeczności lokalnej, konieczność przygotowania jej uczestników do zatrudnienia w licznych obszarach wymagających zarówno wykształcenia wyższego jak i zawodowego. Aktywizacja zapewnia całej społeczności spójność, przeciwdziała ekskluzji społecznej prowadzącej do zupełnego zerwania naturalnych więzi we wspólnocie lokalnej. Przeciwdziałanie powstawaniu enklaw biedy, aktywizowanie osób w wieku senioralnym, rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, winno być udziałem nie tylko instytucji gminnych, ale także współdziałających w tym obszarze organizacji pozarządowych.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zmierza się nie tylko do łagodzenia skutków trudnej sytuacji bytowej klientów pomocy społecznej, lecz także do usuwania przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej. Realizacja strategii przewiduje współpracę-partnerstwo różnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także instytucji działających w zakresie polityki społecznej.

Cele szczegółowe zdefiniowano w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy społeczne. W dalszej części dokumentu przedstawiono wskaźniki pomiaru realizacji tych celów oraz planowane działania z nimi związane.

Cele szczegółowe.

CEL STRATEGICZNY - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM ZAGROŻONYM WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie bezrobociu oraz ograniczanie jego negatywnych skutków.
2. Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno- życiowej i ich rodzin.
3. Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.
4. Ułatwianie społecznej readaptacji w procesie pomocy postpenitencjarnej.
5. Zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności.
6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

OBSZAR PRIORYTETOWY - WSPIERANIE RODZIN

CEL STRATEGICZNY - ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie problemom opiekuńczo-wychowawczym dzieci i młodzieży.
2. Wzmacnianie systemu wspierania dziecka i rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.
3. Realizacja kompleksowego systemu wsparcia i pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

OBSZAR PRIORYTETOWY - WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CEL STRATEGICZNY - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM STARSZYM I OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Cele operacyjne:

1. Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami np. poprzez:

- rozważenie przez gminę możliwości zapewnienia dla najbardziej potrzebujących mieszkańców Mieszkań Chronionych, dostosowanych do potrzeb, wymogów i standardów dzięki pozyskanemu finansowaniu z Rządowego Programu na realizację Programu Mieszkań Chronionych.
- rozważenie przez gminę możliwości przystąpienia do programu de instytucjonalizacji usług społecznych poprzez tworzenie na terenie Gminy Wierzbica - Rodzinnych Domów Pomocy.

2. Zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym.

OBSZAR PRIORYTETOWY - WSPIERANIE OSÓB ZAGROŻONYCH

WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego.

Wzrost kosztów utrzymania i spadku siły nabywczej pieniądza powoduje, że osoby nie tylko bezrobotne, ale również aktywne zawodowo, w szczególności mające na utrzymaniu osoby zależne, zmuszone są do korzystania z pomocy społecznej. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się osoby bezrobotne, uzależnione, bezdomne, opuszczające zakład karny, czy mające problemy ze zdrowiem psychicznym.

W ramach rozwiązań przyczyniających się do ograniczania obszarów wykluczenia społecznego wskazane jest podejmowanie działań aktywizujących i integrujących społecznie i zawodowo wskazane grupy społeczne.

CEL STRATEGICZNY - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM ZAGROŻONYM WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Grupa docelowa

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym:

- Osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych,
- Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej,
- Osoby uzależnione i rodziny osób uzależnionych,
- Osoby opuszczające zakłady karne,
- Osoby bezdomne.
- Działania na rzecz grup docelowych
- Przeciwdziałanie bezrobociu oraz ograniczanie jego negatywnych skutków.
- Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy w ramach dostępnych usług i instrumentów rynku pracy.
- Opracowanie i realizacja projektów, programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo.
- Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno-życiowej i ich rodzin.
- Wsparcie pracą socjalną osób/rodzin w trudnej sytuacji materialno-życiowej.
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku/ dożywiania) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-życiowej.
- Podejmowanie działań mających na celu remont/budowę-zwiększenie bazy lokali mieszkalnych typu socjalne, komunalne.
- Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- Podejmowanie działań profilaktycznych (m.in. konferencje, kampanie, szkolenia, akcje) skierowanych do społeczności lokalnych, mających na celu podniesienie świadomości z zakresu problemów społecznych dotyczących uzależnień.
- Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez zapewnienie dostępności do terapii, poradnictwa specjalistycznego, grup wsparcia, programów, zajęć promujących zdrowy styl życia wolny od alkoholu i narkotyków.
- Ułatwianie społecznej readaptacji w procesie pomocy postpenitencjarnej.
- Wsparcie finansowe, rzeczowe, specjalistyczne osób zwalnianych z zakładów penitencjarnych i ich rodzin.
- Zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności.
- Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, specjalistycznej osobom zagrożonym i dotkniętym zjawiskiem bezdomności.
- Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

- Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
- Działania na rzecz mieszkańców, w tym na rzecz dzieci i młodzieży poprzez organizację alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
- Rozwój edukacji społecznej poprzez inicjatywy na rzecz mieszkańców. Promocja i rozwój wolontariatu wśród i na rzecz mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży.
- Przewidywane efekty działań
- Włączanie społeczne osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych.
- Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych lub/i doświadczenia zawodowego, podjęcia zatrudnienia, przekwalifikowania zawodowego, umiejętności poruszania się po rynku pracy osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.
- Poprawa sytuacji materialno – bytowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zwiększenie oferty wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
- Powrót do życia społecznego opuszczających zakłady karne i osób bezdomnych.
- Rozwój aktywnych form integracji społecznej.

Okres realizacji działań:

2021 rok – 2025 rok

OBSZAR PRIORYTETOWY - WSPIERANIE RODZIN

Rodzina jako grupa społeczna, pełni określone funkcje, a więc zadania, które realizuje i spełnia na rzecz swoich członków oraz wobec społeczeństwa. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci.

W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, często prowadzące aż do konfliktu z prawem. Działania na rzecz osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, w celu rozwijania kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

CEL STRATEGICZNY - ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY

Grupa docelowa

Rodziny, w tym dzieci i młodzież, które:

- mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej,

- dotknięte przemocą

Cele operacyjne

Działania na rzecz grup docelowych:

- Przeciwdziałanie problemom opiekuńczo-wychowawczym.
- Zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- Prowadzenie akcji, programów profilaktycznych, kampanii, spotkań, prelekcji, konferencji dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m.in.: alkohol, narkotyki, cyber przemoc, stalking.
- Zwiększanie dostępności i skuteczności form pomocy środowiskowej dla dzieci i młodzieży.
- Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- Realizacja kompleksowego systemu wsparcia i pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.
- Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy w rodzinie.
- Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe.
- Monitoring przebiegu zmian w rodzinach dotkniętych przemocą w ramach realizacji procedury „Niebieska Karta” .

Przewidywane efekty działań:

- Poprawa funkcjonowania rodzin poprzez wielopłaszczyznowe wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- Zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży w czasie wolnym od nauki poprzez rozwijanie zainteresowań i zdobywanie nowych umiejętności.
- Wzrost świadomości społecznej na temat występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz reagowania na zjawisko przemocy.

Okres realizacji działań:

2021 rok – 2025 rok

OBSZAR PRIORYTETOWY - WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB

NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie tym samym jest obecne w Gminie Wierzbica. Rola i pozycja człowieka starszego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Trzeba pamiętać, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien to być okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego

i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację. Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, i mimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Stworzenie spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym poprawi ich sytuację. W związku z tym, należy skoncentrować szczególną uwagę na przeciwdziałaniu izolacji, osamotnieniu osób starszych i osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY - ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM STARSZYM I OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Grupa docelowa:

- mają problemy z długotrwałą i przewlekłą chorobą,
- mają problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego,
- mają problemy z poruszaniem się po rynku pracy,
- znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej,
- rodziny osób starszych i osób niepełnosprawnych sprawujące opiekę.

Cele operacyjne

Działania na rzecz grup docelowych:

- Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych i osób niepełnosprawnych.
- Promocja i rozwój środowiskowych form opieki m.in. poprzez usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz ośrodki wsparcia dziennego.
- Realizacja wsparcia dla osób przewlekłe psychicznie chorych oraz osób upośledzonych umysłowo.
- Zapewnienie wsparcia i pomocy dla osób opiekujących się osobami zależnymi poprzez edukację, poradnictwo, tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, opieka wytchnieniowa.
- Zwiększanie udziału osób starszych i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.
- Wspieranie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu zatrudnienia, motywowanie do otwierania własnej działalności gospodarczej oraz wspieranie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Zapewnienie osobom starszym i osobom niepełnosprawnym przyjaznego środowiska oraz wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa tych osób w życiu społecznym.
- Korzystanie z zasobów intelektualnych i twórczych osób starszych oraz rozwój wolontariatu wśród i na rzecz osób starszych.
- Wspieranie i promocja aktywnego trybu życia osób starszych poprzez działania integracyjno-aktywizująco-wolontarystyczne.

System wdrażania strategii.

Aby narzędzie jakim jest SRPS mogło określane być mianem skutecznego – musi być logistycznie wdrażane w otoczenie. Nie jest możliwym bowiem, aby wdrażanie dokumentu uwieńczone zostało sukcesem bez wcześniejszego podziału prac ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczenia osoby na miejsce lidera, która będzie pracowała nad komunikacją i motywacją oraz kształtowała system pomocy w realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

Koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Ośrodek Pomocy Społecznej. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w pewne narzędzia docelowo, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów SRPS.

Raz do roku.

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównanie ich zgodności z jej założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów szczegółowych. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Wskaźnik kontekstowy może być stosowany w kategorii wysokiego ryzyka socjalnego w sytuacji niezidentyfikowania konkretnej grupy docelowej.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych, bądź też narastanie niektórych problemów społecznych.

Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS w formie raportów rocznych. Raport roczny może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania strategii, który będzie corocznie przekazany Wójtowi Wierzbicy. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji strategii.

Wnioski końcowe

Organizacja systemu pomocy społecznej w Gminie Wierzbica jest dostosowana do potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele szczegółowe i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na:

- **wzmocnienie postaw aktywności zawodowej,**
- **wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,**
- **partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób/ rodzin z problemami społecznymi.**

Zapisy zawarte w strategii realizowane będą zgodnie z wymienionymi działaniami i w zależności od pozyskanych środków finansowych. Strategia jest dokumentem otwartym. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Wierzbicy i wymogami prawa. Zgodnie z celem głównym niniejszej strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy Wierzbica, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Koordynatorem Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

WICEPRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Sławomir Lisek

